



TÁ TI KA

Napközotthonos Óvoda

☒ 1088 Budapest, Rákóczi út 15.

☎: 3384- 840 fax: 3384-771

Pedagógiai Program

PP

Készítette:

az óvoda nevelőtestülete

Budapest, 2013. augusztus 28.

Tartalom:

Bevezetés:	2. oldal
I. Fejezet	
1. Az óvodánk paraméterei	4. oldal
2. Szervezeti felépítés	5. oldal
3. Az intézmény működésének feltételei	5. oldal
II. Fejezet	
1. Óvodakép	7. oldal
2. Gyerekkép	9. oldal
3. Az óvodai nevelés, fejlesztés rendszere	9. oldal
3.1. Nevelési alapelveink	11. oldal
3.2. Nevelési céljaink, feladataink	10. oldal
3.3. A gyermeki tevékenységek	18. oldal
3.4. A nevelés területei	23. oldal
3.5. A nevelés tartalma	31. oldal
III. Fejezet	
Sajátos feladatok, egyéb szolgáltatások	39. oldal
1. Gyermekvédelem az óvodában	40. oldal
2. Külön szolgáltatások	40. oldal
IV. Fejezet	
Kapcsolatok	43. oldal
Legitimációs záradék	45. oldal
Irodalom	46. oldal
Óvodai sikerkritériumok - melléklet	46. oldal
Helyi óvodai integrációs program /IPR/ - függelék	51. oldal

Bevezetés:

A pedagógiai program (PP) az óvoda pedagógiai munkájának alaptörvénye, a legfontosabb helyi szabályozó szakmai dokumentuma. Elfogadása után a benne foglaltak kötelező érvényűek valamennyi pedagógusra, és a pedagógiai munkát segítő közalkalmazottakra.

Az Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján az óvodában a nevelő-oktató munka pedagógiai program szerint folyik. 2013. szeptember 1.-től a PP-t a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A PP azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra, a működtetőre többletkötelezettség hárul, a fenntartó, a működtető egyetértése szükséges.

Az Nkt. 1. § (1) bekezdése szerint **az óvoda a köznevelés része**, ahol, feladat elősegíteni a gyermekek harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarati tulajdonságaik, műveltségük életkori sajátosságaiknak megfelelő, tudatos fejlesztése révén, és ezáltal erkölcsös, önálló életvitelre és céljaik elérésére, a ma-

gánérdeket a közérdekeivel összeegyeztetni képes embereket, felelős állampolgárokat nevel. Kiemelt célja a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetség gondozás. Mindezt államilag garantáltan, anyagi ellenszolgáltatás nélkül.

Az óvoda kiemelt feladata az iskolát megelőző kisgyermekkorai fejlesztés, továbbá a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek¹ speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.

A köznevelés középpontjában a gyermek, a pedagógus és a szülő áll, akiknek kötelességei és jogai egységet alkotnak.

A PP módosításának indoklása: - törvényi változások

A 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet 4. § (4) bekezdése értelmében az óvoda nevelőközösségének, az előző helyi nevelési programot felül kell vizsgálnia, annak érdekében, hogy az alábbi jogszabályoknak megfeleljen az intézmény új Pedagógiai Programja (továbbiakban PP).

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.),
- 363/2012. (XII. 17.), Korm. Rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról, és az
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.

A pedagógiai program tartalmazza:

- a) az óvoda helyi nevelési alapelveit, értékeit, célkitűzéseit,
- b) azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítését,
- c) a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet,
- d) a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet,
- e) a szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit,
- g) az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket,
- h) a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket,
- i) a nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket.

Az új Óvodai nevelés országos alapprogramjának kulcs szavai:

- hátránycsökkentés, - esélyteremtés, - kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, - gyermektánc,
- előítélet mentesség, - családi nevelés elsődlegessége, - erkölcsi nevelés,
- funkcióteljesítés közben megteremtődnek a következő életszakaszba való átlépés feltételei, - nemzetiséghez tartozó gyermekek,
- *nevelőmunka* középpontjában a gyermek áll, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény a gyermek,
- a környezettudatos magatartás megalapozása, - annak elfogadása, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól, stb.

I. Fejezet

¹ különleges bánásmódot igénylő gyermek.

A köznevelés egészét a tudás, az igazságosság, a rend, a szabadság, a méltányosság, a szolidaritás erkölcsi és szellemi értékei, az egyenlő bánásmód, valamint a fenntartható fejlődésre és az egészséges életmódra nevelés határozzák meg.

Az óvodánk paraméterei:

1. Alap adatok:

Az óvoda neve: **TÁ - TI - KA Napközi Otthonos Óvoda**

Az óvoda címe: 1088 Budapest, Rákóczi út 15.
 telefonszáma: 3384 - 840, fax: 3384 - 771
 e-mail cím: tatika.ovoda@upcmail.hu
 honlap címe: www.ta-ti-ka-ovoda.hu
 OM azonosítója: 034 381

Az óvoda fenntartójának neve: **Józsefvárosi Önkormányzat**

Az óvoda fenntartójának címe: Józsefvárosi Önkormányzat Polgármesteri Hivatal 1082 Budapest, Baross u. 65-67.

Az intézményvezető neve: dr. Tárnokiné Joó Ildikó

Gyerekcsoportok száma: öt csoport 25 gyerek / csoport

Csoportszerkezet: változó; homogén, heterogén

Férőhelyek száma: 125 fő

Felvehető gyerekek száma: 125 fő

Pedagógus: 12 fő ebből

- óvodavezető 1 fő kötött munkaidő: 10 óra / hét
- vezető-helyettes 1 fő kötött munkaidő: 24 óra / hét
- csoportos óvónő 1 fő kötött munkaidő: 32 óra / hét
- felzárkóztató ped. 1 fő kötött munkaidő: 32 óra / hét

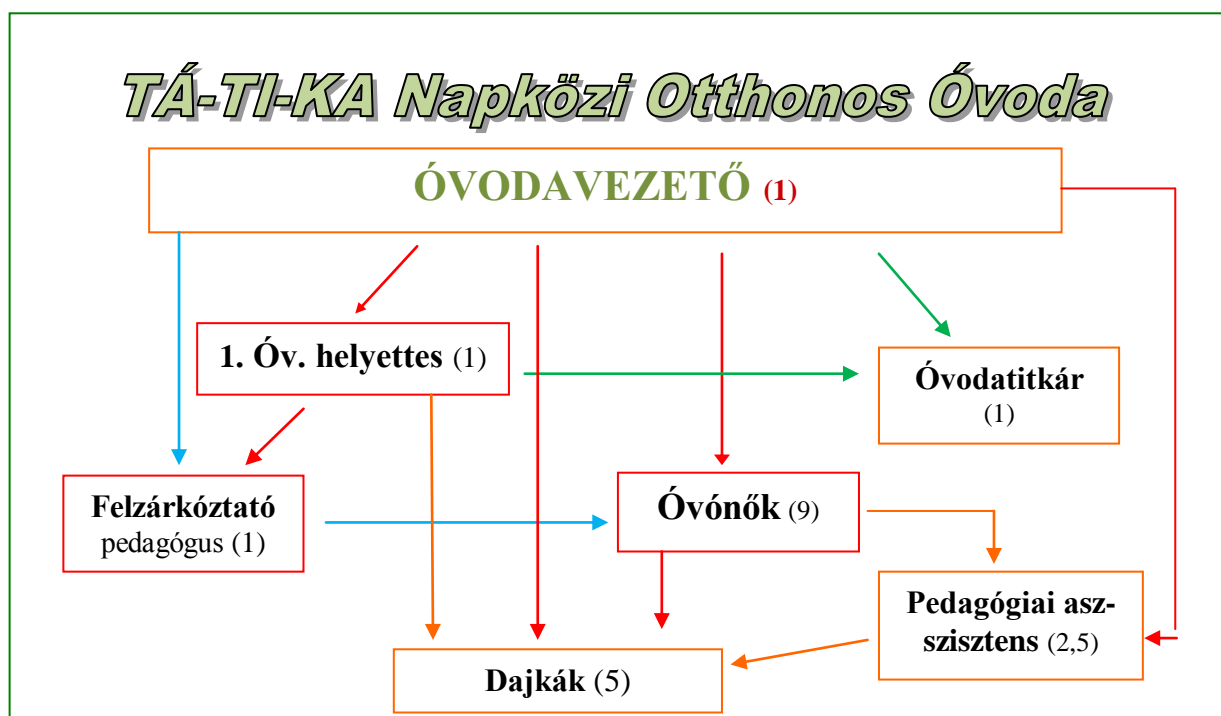
Pedagógiai asszisztens: 1 fő óraszám: 40 óra / hét

Dajka: 5 fő óraszám: 40 óra / hét

Óvodatitkár: 1 fő óraszám: 40 óra / hét

2. Az intézmény szervezeti felépítése:

SZERVEZETI FELÉPÍTÉS



3. Az intézmény működésének feltételei:

3.1. Személyi feltételek

3.1.1. Óvodapedagógusok:

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Az óvoda öt csoportjában a törvényi előírásnak megfelelően tíz főiskolát végzett óvónő, egy felzárkóztató pedagógus, és egy óvodavezető tevékenykedik.

- Az óvónők szakmailag jól képzettek, a szülői elégedettség velük szemben igen jó. A kollegák több éves szakmai gyakorlattal rendelkeznek. A középfokú óvónőképzésben, majd a pedagógiai szakközépiskola, valamint az ELTE TANÍTÓ- ÉS ÓVÓKÉPZŐ FŐISKOLAI KAR gyakorlatvezető óvónőjeként, különböző időpontokban tizenkét főből, eddig már öten vettek részt.

A pedagógusaink átlag életkora: 46 év

- Nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodaként az óvónőink és a felzárkóztató pedagógus, feladatukat ellátva, évek óta megvalósítják a nemzetiségi, etnikai óvodai nevelés célkitűzéseit.
- A nevelőtestületre jellemző a nyitottság, a szakmai megújulásra való törekvés, az önképzés igénye. Az egyéni ambíciók megnyilvánulnak a zenei nevelés, a koordinált mozgás (tánc, torna, kézügyesség fejlesztés), a matematikai tapasztalatszerzés és a környezet megismerése, és védelme területén. A felsoroltaknak megfelelően különböző továbbképzéseken vesznek részt az óvónők.

Öt fő rendelkezik szakvizsgával, ebből 4 fő elkészítette és beadta a portfólióját. Ezáltal az P/1 kategóriából a P/2 kategóriába kerültek 2015.01.01-vel. Egy óvónő pedig jelenleg a 30 éves szolgálati idejével alapján minősítési eljárás alatt van.

Az önképzésben mindenki folyamatosan részt vesz (továbbképzések, konferenciák, szakirodalom figyelése, házi hospitálások keretében.).

3.1.2. Pedagógiai munkát segítőik: - pedagógiai asszisztensek, - dajkák

A pedagógiai munkát segítő dolgozók munkakörének meghatározása során fontos szempont, hogy a nevelési feladatok elvégzéséhez a feltételek minél optimálisabbak legyenek, ezért szükséges, hogy a pedagógiai asszisztens, és a dajkák aktívan, közvetlenül is vegyenek részt a gyermekcsoportok életében, különösen a gyerekek gondozásban. Összehangolt munkájuknak hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez. A dadusaink átlag életkora: 36 év

A pedagógiai munkát segítő dolgozók közül mindenki elvégezte a dajkaképzőt.

3.2. Tárgyi feltételek

Az óvodánk rendelkezik a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épülete, udvara, berendezései szolgálják a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelnek változó testméreteiknek, biztosítva egészségük megőrzését, fejlődését.

Lehetővé tesszük a gyerekek mozgás- és játékgigényének kielégítését, és harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vesszük őket körül. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyezük el.

3.2.1. Épület

Az óvoda a Palotanegyedben 1972-ben épült, de a metró közelségéből fakadó statikai problémák, pontosabban az épület süllyedése miatt teljes felújítást kellett elvégezni 1983-85 között.

Az épületben, két szinten 4 foglalkoztató terem és 1 tornaterem kialakítására volt lehetőség. A tornaterem viszont mindig ötödik óvodai csoportszobaként üzemelt.

Kiegészítő helységek: 5 gyermeköltöző, 4 gyermekmosdó, 2 konyha, 1 nevelői szoba, 1 dajkák öltözője, 1 aula, 2 iroda, 1 raktár, 2 szertár, 1 fejlesztő szoba, 3 felnőtt WC, 1 kazánház, 1 mosókonyha.

Az épület állaga a nagy felújításnak, és a rendszeres karbantartásnak köszönhetően jó.

A minimális eszköz jegyzékben, működési feltételként kötelezően előírt orvosi szoba, tornaszoba, irodák, szertárak kialakítása indokolt lenne. A tornaszoba kiváltására szolgál, hogy a Szentkirályi utcai Spartakus tornatermében tartjuk meg a testnevelés foglalkozásokat.

3.2.2. Játsszóudvar

Az udvar talajának 50 %- a beton, 15 %- a homok, 20 %- a gumitégla, 15 %-a növényzet.

Alapterülete a gyerekek létszámához viszonyítva kevés, ezért a nagyobb csoportok jó idő esetén rendszeresen a környék játszótéereire kénytelenek elszármni.

Az óvoda udvarát öt éve rendeztük be esztétikus, fából készült mászóakkal, hintákkal. Egy éve szereztünk be alacsony fajtékokat (vonat, kisautó, kígyó, stb.) Ezek a szabványoknak megfelelnek, az új eszközök telepítése, vásárlása folyamatos.

Az udvaron tisztálkodásra zuhanyozótálcát, lábmosót alakítottunk ki.

3.2.3. Felszereltség

A több évre szóló tervezésnek köszönhetően folyamatosan javultak a lehetőségeink. A szűkös anyagi feltételek ellenére is a játékokra, az oktatáshoz szükséges felszerelésekre, fejlesztő eszközökre, tornaszerek beszerzésére, szakkönyvek vásárlására sokat tudtunk fordítani a tisztes költségeteknek, az önálló gazdálkodásunknak, a különböző pályázaton nyert pénzeknek, és a szülők konkrét anyagi segítségének köszönhetően.

- Az önálló gazdálkodás tizenöt éve alatt a felszereltség tekintetében nagyot léptünk előre. Az óvoda teljes bútorzatát kicseréltük. A gyerekek részére esztétikus, természetes anyagból készült, tartós játékokat, fejlesztést segítő foglalkozási eszközöket vásároltunk.
- A balesetveszélyes műanyag padlózatot, a gyermekmosdókat, a konyhákat (a HACCP előírásnak megfelelően) teljes körűen felújítottuk.
- A takarékos fűtés érdekében az ablakokat mindenhol kicseréltük, és sor került a kazán cseréjére is.
- A bejárati ajtókat kicseréltük, elektromos kapcsolóval felszereltettük, mellyel megoldottuk a gyerekek felügyelet nélküli távozásának kérdését.
- Könyvtárunk állományát értékes szakkönyvekkel egészítettük ki.

II. Fejezet

1. Óvodakép

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye. Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszünk, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

1.1. Az intézmény szervezésében, irányításában, működtetésében, feladatainknak végrehajtásában, a döntéseink meghozatalakor a gyermek mindenekfelett álló érdekét vesszük figyelembe.

A gyerekek mindenekfelett álló érdeke, hogy:

- a) Az óvoda szolgáltatásait (alap feladatát) megfelelő színvonalon biztosítsa, oly módon, hogy annak igénybevétele ne jelentsen számára aránytalan terhet.
- b) Minden segítséget megkapjon képessége, tehetsége kibontakoztatásához, személyisége fejlesztéséhez, ismeretei folyamatos korszerűsítéséhez.
- c) Ügyeiben méltányosan, humánusan, valamennyi tényező figyelembevételével, **a többi gyerek érdekeinek mérlegelésével**, a rendelkezésre álló lehetőségek közül számára a legkedvezőbbet választva döntsenek.

1.2. Az *a családi nevelés kiegészítője* a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépéséig, e keretek között biztosítjuk a gyermekek fejlődését és nevelésük optimális feltételeit.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodánk kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.

A törvény értelmében az óvodát a gyerekek három éves koruktól hat éves, legtovább nyolc² éves korukig vehetik igénybe.

Az óvodai nevelés a családi nevelést kiegészítő tevékenység. Ennek értelmében, tiszteletben tartjuk a szülők nézeteit, nevelési szándékait (akár vallási, világnézeti, vagy politikai kérdésben, óvodánkban semleges magatartást tanúsítunk.)

- Mint önkormányzati óvoda, a különböző vallási és világnézeti tanok igazságáról nem foglalunk állást, ebben az esetben is megőrizzük semlegességünket. A pedagógusaink saját értékrendjük szerint végzik nevelői-oktató munkájukat, anélkül, hogy annak elfogadására kényszerítenék, vagy kényszerítsék a gyermeket, illetve a szüleit.
- Az óvodánk közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.
- Intézményünk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja a gyermekek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodánkban, miközben teljesítjük az alap funkciókat, a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

2. Az óvoda funkciói: *óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő tevékenység*, miközben a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

2.1. **Az óvodai nevelés célja**, hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermek ellátását is).

2.2. Az óvodai nevelésben alapelv:

- a) a gyermeki személyiség elfogadása, tisztelete, szeretete, megbecsülése, és az iránta érzett bizalom megléte;
- b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez, és életkorához kell igazodniuk.

2.3. Az óvodai nevelés, és az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről,
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról,
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységekről; különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető **játékra**,
- e tevékenységen keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség-tartalmak, emberi értékek közvetítéséről;
- a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

² Amennyiben a gyerek augusztus 31. utáni időpontban született.

- a hátrányos helyzetű (HH), a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH), valamint az Alapító okiratunkban meghatározott esetekben, a sajátos nevelési igényű (SNI) gyerekekről.

3. A nemzetiséghez tartozó, illetve a hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyerekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

2. Gyermekkép

A gyermek folyamatosan fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Óvodánkban a nevelés gyermekközpontú, abból az emberi személyiségre jellemző tényből kiindulva, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermeki személyiség jellemzői:

- egyénenként változó testi és lelki szükségleteik vannak,
- a gyerek fokozatosan és szakaszosan fejlődő személyiség, ugyanakkor szociális lény,
- fejlődését együttesen határozzák meg a genetikai adottságok, a spontán és a tervszerűen alkalmazott környezeti hatások, és a nevelés.
- a tevékenységük legfőbb színtere óvodás korban a szabad **JÁTÉK**, mely semmilyen egyéb foglalatossággal nem helyettesíthető. A gyermek legjellemzőbb tulajdonsága, hogy játék útján ismerkedik a világgal, s ez áthatja valamennyi tevékenységét. Számára ez a tevékenység szórakozás, örömforrás. Játék közben a gyerek felfokozott állapotba kerül, melynek feszültsége egy tartalmas „kijátszás” útján ki is oldódik.
- kiszolgáltatott, ezért különleges védelem illeti meg őket. Ezért az óvodás gyerekek nevelése során tudatosan figyelembe vesszük:
 - Személyiségük, képességeik és készségeik különbözőségeit,
 - életkorukat, nemi identitásukat, kerülve a nemi sztereotípiákat,
 - hátrányos helyzetükből adódó lemaradásukat, az esélyegyenlőség érdekében.


3. Az óvodai nevelés, fejlesztés rendszere

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: **Alapprogram**) megfogalmazottak alapján:

Az óvodai nevelés elősegíti az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, -az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével,- tekintettel a különleges gondozást igénylő gyerekek ellátására is.

AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK TELJES RENDSZERE

CÉL: ←

NEVELÉSI ALAPELVEK	NEVELÉSI feladatok:	A gyermeki tevékenység formái	A NEVELÉS ALAPVETŐ		Kapcsolatok más rendszerekkel
			Területei:	Tartalma:	
* A gyermeki jogok érvényesítése	A gyermek ellátása, <i>gondozása.</i>	JÁTÉK	Egészséges életmódra nevelés	Torna, ritmikus mozgás, ↷	CSALÁD SZMK 
* Gyermekközpontú, kognitív, inkluzív nevelés	Testi, lelki <i>szükségleteinek kielégítése.</i>	Tevékenységben megvalósuló tanulás, ismeret, és tapasztalat szerzés	Érzelmi nevelés	Ének – zenedalos játékok ↷	Bölcsődék Iskolák
* Az egyéni képességek kibontakoztatása és tiszteltetésben tartása	Fizikai, érzelmi és értelmi <i>képességeinek fejlesztése.</i>		Értelmi nevelés	Versek – mesék dramatizálás, bábozás ↷	Pedagógiai szakszolgálat logopédus, pszichológus
* Az életkori sajátosságok figyelembe vétele	A szocializáció elősegítése, <i>közösségi nevelés.</i>	Munka jellegű tevékenység	Erkölcsei nevelés	Külső világ tevékeny megismerése Környezeti és matematikai tapasztaltszerzés ↷	Ágazati minisztérium Különböző közművelődési intézmények: színház, múzeum, stb.
* A pozitív és negatív diszkrimináció elkerülése	<i>A sajátos nevelési igényű gyerekek ellátása.</i>		Esztétikai nevelés	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, barkácsolás	Önkormányzat Roma szolgálat Családsegítő, Gyermekjóléti szolgálat

→ **EREDMÉNY** ←

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

3. 1. Nevelési alapelveink

A programunk megvalósításához nélkülözhetetlen az alábbi nevelési elvekben megfogalmazottak ismerete és betartása.

3.1.1. A gyermeki jogok érvényesítése

A gyermeki jogok megfogalmazása több alaptörvényben is megtalálható, ezek betartása az óvoda valamennyi dolgozója számára kötelező.

A gyermeknek joga, hogy az óvodában, biztonságban és egészséges környezetben neveljék, oktassák, - étrendjét, - pihenőidejét, - tevékenységét életkorának megfelelően alakítsák.

Személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben kell tartani, és védelmet kell számára biztosítani a fizikai és lelki erőszakkal szemben. Nem vehető alá testi fenyegetésnek, megalázó büntetésnek, vagy bánásmódnak.

Az óvodás gyermeknek joga, hogy:

- Képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön. Alapfokú művészetoktatásban vegyen részt, tehetségének felismerése, illetve fejlesztése érdekében. Fejlettségétől függően, a számára legoptimálisabb időben (6-7-8 évesen) tanulmányait megkezdje az általános iskolában.
- Személyiségét szabadon kibontakoztathassa, cselekvési szabadságát megőrizhesse, családi életét, magánszféráját az óvoda tiszteletben tartsa. E jogának gyakorlása viszont nem korlátozható másokat, nem veszélyeztetheti saját és társai, valamint az óvoda dolgozóinak egészségét, a testi épségét.
- Nemzeti, illetve etnikai hovatartozásának megfelelő nevelésben részesüljön.
- Nevelése-oktatása során a tájékoztatás, az ismeretek közlése tárgyilagosan és többoldalú módon történjen.
- Állapotának, személyes adottságának megfelelően megkülönböztetett, egyénre szabott ellátásban, különleges gondozásban részesüljön.

A család anyagi helyzetétől függően ingyenes, vagy kedvezményes étkezésben részesüljön.
Gyermekvédelmi tv.

Idézet az ENSZ által 1990-ben deklarált közleményéből:

II. ALAPELV A gyermeket különleges védelem illeti meg, hogy fizikailag, szellemileg, erkölcsileg, lelkileg és társadalmilag egészségesen és normálisan tudjon fejlődni, szabadságban és méltóságban.

VI. ALAPELV Személyisége harmonikus kibontakoztatásához a gyermeknek szeretetre van szüksége. Amennyire csak lehet, szülei őrizete és felelőssége alatt nőjön fel.

X. ALAPELV A gyermeket meg kell védeni minden olyan gyakorlattól, mely faji, vallási vagy egyéb megkülönböztetéshez vezethet. A megértés, a türelem, a népek közötti barátság, az egyetemes béke és a testvériség szellemében nevelkedjék.

3.1.2. Gyermekközpontú, - inklúzív, - multikulturális nevelés

A gyermekközpontú nevelésünk legfontosabb kritériuma, hogy önálló, a problémákra saját, egyéni megoldást kereső, felszabadult gyerekeket neveljünk. Középpontba helyezve, a gyereken belül rejlő lehetőség, tehetség kibontakoztatását, a kreativitás fejlesztését, azáltal, hogy az általunk szervezett tevékenységek közben a gyerek meghatározó élmények egész sorát élje át.

Az ilyen szellemiségű óvodában a gyerekek körében ismeretlen fogalom a szorongás, a gátlásosság és a félelem érzete. Könnyen és bátran fejezik ki magukat, gondolataikat szabadon elmondják. Személyiségükben a pozitív tulajdonságok erősödnek.

A gyermekközpontú pedagógiánk előfeltétele az **inklúzív** (sokszínűsége építő, befogadó) nevelés. Az inklúzív oktatási környezet pedig, elképzelhetetlen a **multikulturális** (elkülönülő

kultúrák³ együttélése) nevelés-oktatás szemléletének érvényesülése nélkül, ahol a gyerek egyediségében megjelenő kulturális és közösségi sajátosságok *értékként jelennek meg*, melynek segítségével a *különbözőség egyenjogúsítása valósulhat meg*.

1. Az inklúzív óvoda kiemelt tartalmi jellemzői:

- a kirekesztés elleni küzdelem, a különbözőség elfogadása, tolerálása,
- a nyitott, befogadó légkör, az együttműködés valamennyi formáját tekintve (**gyerek⁴-óvónő-dajka**, gyerek-gyerek, gyerek-szülő, óvónő-óvónő, óvónő-dajka, óvónő-szülő).
- a cselekvésre épülő, tevékenységorientált nevelési-oktatási formák (kapcsolódva a gyermekközpontú és az alternatív pedagógiai gyakorlatokhoz) alkalmazása,
- az egyéni képzési terven alapuló és egyéni szükségletekhez igazodó nevelés-oktatás,
- a hagyományos pedagógiai szerepek változása, átértékelése.

* Az inklúzív nevelés során tehát az alapvető szemléletünk az, hogy figyelembe vesszük a gyerekek egyéni különbségeit, ezeket értékként fogjuk fel, s erre építkezve alakítjuk ki a befogadó környezetet. A befogadó környezet egyben azt is jelenti, hogy a nevelésben résztvevő valamennyi személy⁵ a kölcsönös együttműködés szellemében tevékenykedik, kommunikál. Mindez biztosítja a gyermeki jogok elvéből kiindulva a **minőségi oktatási környezet** létrehozását, ahol a **hatékonyság, eredményesség és méltányosság hármassága meg tud valósulni**.

* Véleményünk szerint az integráció elvének sikerét leghatékonyabban az inklúzív óvoda tudja biztosítani, mely a teljes befogadást, az egyénhez igazodó teljes körű és differenciált fejlesztési eljárásokat képes garantálni.

* Az inklúzív óvodának feladata minden gyerek számára az egymással való sokoldalú, kommunikációs, interakciós és kooperatív oktatás lehetőségeinek megteremtése.

2. A multikulturális nevelés demokratikus oktatási rendszer, ahol a gyerekeknek joga van saját kultúrája megtartása mellett, a sikeres társadalmi integrációra.

Ennek megvalósításának érdekében feladatunk:

- Az előítéletek csökkentése, a sztereotípiák háttérbe szorítása és az együttműködés szociális kompetenciájának fejlesztése.
- Biztosítani az esélyegyenlőség pedagógiáját, a kulturális hovatartozástól függetlenül.

* A multikulturális nevelés eszközrendszerébe tartozik a **kooperatív tanulás módszere**, mely születését annak a nevelési, oktatási igénynek köszönheti, hogy a kulturális sokszínűséget konfliktusmentesen és eredményesen lehessen kezelni. A kooperatív tanulás alkalmazásakor a napi gyakorlat szintjén valósul meg a valódi inklúzív rendszer működtetése.

3. A kooperatív tanulóval együtt járó tevékenységsorozatot összefoglalóan **együttműködő tanulásnak** nevezzük. Együttműködő tanulásról pedig csak akkor beszélhetünk, ha az egy konkrétan leírható és megvalósítható, gyakorlati alapelvekkel segített, demokratikus együttműködési tevékenység.

* Az új emberképből következően változik tehát a nevelés-oktatás elmélete is. Az új elmélet a régi beidegződéseket leépítve **funkcionális képzést** jelent, amely **tudás „átadása” helyett a gyerek testi, értelmi és lelki erőit egyaránt kívánja aktivizálni, fejleszteni, elsősorban a jártasságok, alapkészségek, kompetenciák egyéni fejlesztésén keresztül**. Tiszteletben tartva

³ Többségi, kisebbségi csoportok, migráns gyerekek, stb.

⁴ Ide értve a sajátos nevelési igényű SNI gyerekeket is.

⁵ Óvónők, felzárkóztató pedagógus, logopédus, dajkák

az egyéni szabadságot a tevékenységek és munkamódszerek megválasztásában, önállóságot biztosít a megoldás, a feladatvégzés kivitelezésében.

* A nyitott nevelés, oktatás egy nyitott, dinamikus folyamat, s e folyamat számára minden óvónőnek, élve a pedagógiai szabadság adta jogával, magának kell kidolgoznia a módszerhez a megfelelő eszközöket, ahol az óvónő moderátora az önvezérelt (kooperatív) tanulási folyamatnak.

Ehhez a munkához pedagógusaink, dadusaink gyerekszeretete és szakmai hitelessége ad garanciát. A gyermekközpontú, inkluzív intézményben az óvónő szakmailag jól felkészült, lelkiileg kiegyensúlyozott, hisz abban, amit tesz, ezáltal válik hiteles, és pozitív modellé a gyerekek számára.

3.1.3. Életkori sajátosságok figyelembevétele

Az ember fejlődésében, személyiségének kialakulásában, mint tudjuk az óvodáskor (3-6-8 éves) meghatározó. Ezen belül több fejlődési szakasz is észlelhető. A mondatokban éppen beszélni kezdő gyerek mire iskolába kerül, két nagyobb léptékű alakváltozáson megy keresztül, növekedése intenzív (mozgás koordináció - egyensúlyérzék), nemi identitása kialakul, rögzül.

Mindezekből kiderül, hogy az óvónő részéről, mennyire fontos munkájának tudatossága. Egyik legfontosabb kérdés, hogy az óvónő tudja, mikor, miben és mennyire fejleszhető az adott gyerekek. Káros a gyerekek fejlődésére nézve, ha a foglalkozások alul tervezettek, de ugyan ilyen probléma az is, ha többet várunk el, mint amire képesek.

A fejlődés dinamikája, hogy mindig csak egy lépcsőfokkal tegyük magasabbra a mércét, mint amire a gyerek éppen alkalmas, ellenkező esetben nem jut sikerélményhez, a feladat megoldásában nem lesz motivált. Vagy unni fogja, vagy számára elérhetetlen lesz a megoldás.

Ismernünk kell tehát, hogy a gyerek az óvodába bejövetelekor (*bemenet*) mire képes, az óvodai élete alatt, fejlesztése során hova kell eljuttatnunk őt, hogy amikor elhagyja intézményünket (*kimenet*) biztonságosan tudjon megfelelni a következő életszakasz követelményeinek (iskola).

Az óvodai pedagógiai munka ellenőrzése, mérése során pontosan azt vizsgáljuk, hogy a különböző korcsoportokban (kis, középső, nagy) melyek a siker kritériumok⁶, azoknak mennyire felelnek meg a gyerekek, és az óvónő, milyen módszerekkel, eszközökkel tudja eljuttatni csoportját a megfelelő fejlettségi szintre.

A helyi pedagógiai programunk terjedelmében nem engedi meg, hogy valamennyi korosztálynak felsoroljuk a siker kritériumait, ezért az 1. sz. mellékletben legalább a *kimeneti elvárásokat* szerepeltetjük. Az óvónő feladata annak visszabontása az alacsonyabb életkorú csoportra.

Célunk, hogy a gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermek többsége az óvodáskor végére, hat-hét éves korára elérje az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Lépjen be a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

3.1.4. A pozitív és a negatív diszkrimináció elkerülése

⁶ Évvégére, illetve az óvodai élet végére elérendő fejlettségi szint.

- A hátrányos megkülönböztetésnek számít minden olyan nevelői magatartás, melynek célja a gyerek megalázása, megfélemlítése (testi-lelki), valamilyen tevékenységből való kizárás, alapjogosultság megvonása (pl.: nem viszem ki az udvarra, mert rossz volt.)

Egy egész csoportot érhet hátrány abban az esetben, ha a pedagógus szakmai tudása, munkája nem éri el a megfelelő színvonalat, a szakmai követelményeket, illetve nem felel meg a szakmai szabályoknak.

- A különbözőség elfogadásával kapcsolatos problémák óvodánkban is megjelennek, hiszen a hozzánk járó gyerekek családja is különféle vallási, felekezeti, nemzeti, etnikai kisebbséghez tartoznak. Feladatunk a kisebbségi önzonosság megőrzése mellett, hogy a gyerekeket szocializáljuk.

- A jó nevelői munka alapja a feltétel nélküli bizalom, szeretet. Ilyen alapokon lehet csak a gyerekek valódi értékeit megtalálni, kibontakoztatni. Ezt az egymás felé fordulást kívánjuk meg a gyerekektől is, amikor arra neveljük őket, hogy ne árulkodjanak, ne közösjenek ki senkit, szívesen játszanak egymással. Legyenek türelmesek a lassabban haladókkal és segítsék a gyengébbeket.

- A diszkrimináció magába foglalja a pozitív diszkrimináció kérdését is. Egy gyerek túlértékelése, a csoportból való kiemelése, szótárolása éppen úgy elvezethet a személyiség torzulásához, mint ellenkezője, az állandó elmarasztalás, kirekesztés.

3.1.5. Egyéni képességek kibontakoztatása, esélyegyenlőség megteremtése, a hátrányos helyzetű gyerekek differenciált fejlesztése

VII. ALAPELV Olyan nevelést és oktatást kell kapnia, mely növeli általános műveltségét, és lehetővé teszi, hogy egyenlő eséllyel fejleszthesse képességeit, személyi ítélőképességét, erkölcsi és társadalmi felelősségérzetét, hogy a társadalom hasznos tagjává válhasson. A gyermeknek legyen meg minden lehetősége, hogy játszhasson és szórakozhasson, ezek a tevékenységek feleljenek meg a nevelés által kitűzött céloknak.

☐ Az esélyegyenlőség szempontjából nagyon meghatározó, hogy ki milyen családi háttérből érkezik, környezete mennyire mozgás, és ingersegény. Feladatunk a folyamatos kompenzálás, szókinccs, és ismeretanyag bővítés. E témakör részletesebb kifejtése megtalálható az óvoda „Esélyegyenlőségi programjában”.

☐ A hátrányos helyzetű (HH), és a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyerekekre fokozottabb figyelmet kell fordítani. Lehetőségeinkhez képest, a rossz szociális háttérrel próbáljuk ellensúlyozni. A gyerekek harmonikus fejlődése érdekében minél többször alkalmazzuk az egyénre szabott bánásmódot, fejlesztést. A probléma észlelése után a veszélyeztető körülmények megelőzése, feltárása, a helyzet kezelése a csoportos óvónő, a gyermekvédelmi felelős és az óvodavezető közös felelőssége.

3. 2. Nevelési céljaink, feladataink.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazottakkal összhangban:

3.2.1. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

- Ezen belül:
- az egészséges életmód alakítása,
 - az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés,
 - az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Nevelésünk célja:

- A családi nevelés folytatása, kiegészítése az iskolába járáshoz szükséges fejlettség eléréséig,
- kiegyensúlyozott, életkedvvel teli, derűs és kreatív gyerekek nevelése, személyiségük folyamatos /külső kényszer nélkül/ fejlesztése, egyéniségük, képességeik tiszteletben tartása mellett,
- kompetencia alapú neveléssel segíteni az óvodás korú gyerekek sokoldalú, harmonikus fejlődését,
- a kooperatív tanulás megtanítása, a módszerből fakadó eredmények tudatos erősítése,
- a gyermeki személyiség kibontakoztatása az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével,
- a szociálisan hátrányos körülmények között élő gyermekek (HH, HHH) helyzetének kompenzálása, segítése,
- a gyerekek komplex nevelése, mindezt érzelmileg biztonságot nyújtó, jó légkörű, esztétikailag barátságos környezetben,
- a gyerekek szocializációjának megkönnyítése, segítése.

Nevelési feladataink:

- A gyermekközpontú, illetve az inkluzív óvoda elveinek megvalósítása,
- az óvodáskorú gyerekek ellátása, gondozása, testi - lelki szükségleteinek kielégítése,
- a ránk bízott gyerekek maradéktalan ellátása, fizikai és mentális gondozása az egészséges életmódra nevelés keretén belül,
- minden gyerek számára a nevelés optimális feltételeinek (személyi, tárgyi), és az egyenlő hozzáférésnek a biztosítása,
- a szocializáció elősegítése, közösségi életre való nevelés,
- az egészséges életmód kialakítása,
- a gyerek környezettudatos magatartásának kialakítása,
- az anyanyelvi, érzelmi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása,
- erkölcsi, az esztétikai és az intellektuális érzelmeik alakulásának segítése,
- a sajátos nevelési igényű gyerekek /SNI/ ellátása (megfelelő feltételek megléte mellett),
- a kisebbséghez tartozó, illetve migráns gyerekek integrációja, az önazonosság megőrzése, ápolása, erősítése, multikulturális, illetve interkulturális neveléssel.

3.2.2. Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

1. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a **napirend és a hetirend** biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

2. A napirendünket a folyamatosság és a rugalmasság jellemzi. Fontosnak tartjuk a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet az adott gyermekcsoport óvónői alakítják ki.

NAPIREND (javaslat)

Nap-szak	Idő	Tevékenység	Feladat
Délelőtti:	6-12-ig	<p>JÁTÉK</p> <p>Tevékenységben megvalósuló tanulás, tapasztalat szerzés</p> <p><i>Munka jellegű tevékenység</i></p>	<p>Szokásrend alakítása, erősítése:</p> <p>Gondozási feladatok, tisztálkodás</p> <p>Étkezés (reggeli – tízórai)</p> <p>Mozgás, edzés</p> <p>Szokásrend alakítása, erősítése</p> <p>Levegőztetés</p> <p>Gondozási feladatok, tisztálkodás</p>
Dél:	12-13-ig	<p><i>Munka jellegű tevékenység</i></p>	<p>Étkezés (ebéd)</p> <p>Előkészület a pihenéshez</p>
Délután:	13-16-ig	<p>JÁTÉK</p> <p><i>Munka jellegű tevékenység</i></p>	<p>Pihenés (aktív, v. passzív)</p> <p>Folyamatos ébredés</p> <p>Eü. szokások erősítése</p> <p>Gondozási feladatok</p> <p>Testmozgás (ajánlott)</p> <p>Étkezés (uzsonna)</p>
	16-tól hazamenetelig	<p>Tevékenységben megvalósuló tanulás.</p>	<p>Egyéni, vagy kiscsoportos differenciált fejlesztés, gyakorlás.</p>
	17-től		<p>Az óvoda által szervezett fakultatív programok</p>

3. Az óvodai életünk szervezésében **a gondozásnak is kiemelt szerepe van**. Az óvónőink a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal (pedagógiai asszisztens, dadus).

- A gondozás és a nevelés elválaszthatatlan egységet alkotnak. A nevelés tágabb, a gondozás szűkebb fogalom. A gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei azonban nem korlátozódnak csupán a gondozási tevékenységekre.

- Óvodánkban gondozó-nevelő munka folyik, mely tartalmazza azokat a nevelési, gondozási feladatokat, melyek biztosítják a gyermekek fejlődését, a közösségi életre való felkészítését, megkésett beszéd-és mozgásfejlődésének felzárkóztatását.

- A gondozási tevékenységek során (*tisztálkodás, öltözködés, WC használat, alvás-pihenés, levegőztetés, étkeztetés – egészséges táplálékkal, egészségi állapot megőrzése, stb.*) fontos a gondozó és a gyermek személyes kapcsolatának bensőségességét, a kölcsönös bizalom kialakítását elősegíteni.

- A testi-lelki gondozási és nevelési feladatokat mindig a gyerek életkorához, és képességeinek fejlettségéhez igazítva kell megtervezni, illetve ellátni.

Ahhoz, hogy a gyerek szívesen járjon 3-4 évig óvodába meghatározó a „beszoktatási”, illetve a nyári szünet utáni „visszaszoktatási” kb. 2 hónapos időszak. Egész évben, de ilyenkor fokozottabban szüksége van a gyerekeknek az óvó néni személyében a lelki támaszra, az odafigyelésre.

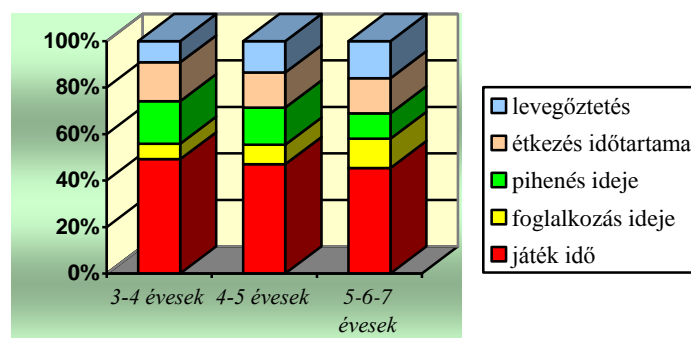
A nyugodt, szeretetteljes, türelmes légkörrel, és tapintat kell megkönnyíteni ennek az időszaknak a zavartalan lefolyását.

- Alap követelmény, hogy korosztálytól függetlenül el kell kerülni a balesetveszélyes helyzeteket, és az egészséget károsító hatásokat. A betegség első jeleire minden esetben figyelniük kell, el kell tudniuk látni a beteg gyermeket, amíg az orvos nem látja, illetve a szülő meg nem érkezik.

- A gyerekeknél biztosítani kell az önállóságra való törekvés keretében az önkiszolgálás, a feladatok egyéni megoldásának gyakorlását. Ugyanakkor az óvónőnek törődnie kell az önállóan öltöző gyermekek rendezett öltözékével, külső megjelenésével, a viselkedési szokások megtanításával, és azok betartásával.

Az óvodai élet megszervezése, illetve az időbeosztás során a következő napirendi javaslatban jól érzékelhető, hogy **a legtöbb idő a játékra jut**, melybe beépül a cselekvő tanulás, fejlesztés, nevelés, és a munka jellegű tevékenység.

3. Az alábbi grafika szemléletesen mutatja életkor szerinti bontásban, az óvodásaink időbeosztását:



3. 3. A gyermeki tevékenységek:

1. JÁTÉK

1.1. A játék a gyerek önkéntes, örömteli, aktív cselekvés sorozata és egyben a legfontosabb tevékenysége. A játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

* A szabad játék a kisgyerek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul meg kell valósulnia. A játék belülről motivált tevékenység, ezért a személyiség kialakulásában a legaktívabb és a leghatékonyabb terület.

* A játék során is fokozatosan fejlődnek ki azok az egyénre jellemző tulajdonságok, amelyek a gyerekek magatartására, viselkedésére jellemzőek lesznek. A játékban gyakorolják az egymáshoz való alkalmazkodást, az együttműködést, a kommunikációt.

* Érzelmi életük, értelmi képességeik játék közben gazdagodik és színesedik. Minél ötletesebb, minél több fantáziával telített a gyerek játéka, annál kreatívabb, eredetibb lesz a gondolkodása iskolás, ill. felnőtt korára.

* A gyerek játéka a valóság elemeiből építkezik, azt tükrözi. A gyereket ért élmények sora, a szociális környezete, a felnőttek és a többi gyerek magatartása nagy hatással vannak rá, melyek belső feszültséget keltenek. Ezeknek az új ingereknek a levezetésére és az új ismeretek megtanulására, begyakorlására szolgál a játék.

* Ha a gyereket ért benyomások kellemesek, akkor megisméltésüket kívánja, vagyis újra eljátssza. Ha a feszültség okozója kellemetlen számára, akkor a játékban való újra élés csökkenti a feszültséget, a gyerek „kijátssza magából a negatív élményt”.

A játékban szerzett ismeretek, tapasztalatok észrevétlenül, erőlködés nélkül épülnek be a gyerek tudatába, sok mozgás és aktív cselekvés közben. A játék testi - lelki szükségletet elégít ki. Ezért mondjuk azt, hogy **óvodás korban a játék mással nem helyettesíthető tevékenység.**

1.2. A pedagógusainknak szerepe ezen a területen:

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvónő. A pedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvónő jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátzásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

* A pedagógusainknak legfontosabb feladata:

- A játék folyamatában az óvónő tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátzásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

- Minden nap biztosítani a játékhoz a nyugodt csoportléggkört, az elegendő helyet (mozgásigény, légtér), időt és a harmóniát árasztó, megfelelő méretű, színű és anyagú játékokat.
- A baleset szempontjából biztonságos játékeszközöket a gyerekek számára hozzáférhető helyen helyezze el.
- Garantálni a szabad játék túlsúlyának érvényesülését. A gyerek mindig szabadon válassza ki, hogy kivel és mivel szeretne játszani.
- Továbbá feladat a baleset elhárítása, valamint a vitás helyzetek (veszekedés, verekedés, árulkodás) megnyugtató megoldása.
- Segíteni a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását, és biztosítani az élményszerzési lehetőségeket a különböző játékformákhoz; a gyakorló játékokhoz, a szerepjátékokhoz, a konstruáló játékokhoz, és a szabályjátékokhoz.
- Tudatosan megfigyelni a gyerekek játékát, mert nagyon sok és pontos információt ad a gyerekek lelkiállapotáról, fejlődéséről. Azonnal megjelenik a gyerek játékában, ha valamit nem tud feldolgozni, szorong, vagy kellemetlen élmény érte. A pedagógus segíthet a kellemetlen érzelmi állapot feloldásában.
- A gyerek játékából a személyiség zavarokra, értelmi fejlődésének elmaradására utaló jelek is jól kiolvashatók. Ebben az esetben a pedagógusnak konzultálnia kell nevelőtársaival (szülők, másik óvónő, felzárkóztató pedagógus, óvodavezető) ill. egyéb szakemberekkel (logopédus, pszichológus, orvos, stb.).

2. Tevékenységben megvalósuló tanulás, fejlesztés

Óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvónő által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

- Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
- A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.
- A pedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Óvónőink feladata a tanulást segítő környezet megteremtése, - a gyerek előzetes tapasztalatainak, ismereteinek aktivizálása (Pl.: a kooperatív tanulással).

A tanulás feltételei: - a gyermek cselekvő aktivitása, - a tapasztalás, a felfedezés lehetőségének biztosítása, a kreativitás erősítése.

Cél: Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, fejlesztése. A szűkebb, és tágabb környezetből szerzett gyermeki tapasztalatok, benyomások feldolgozása, bővítése és rendszerezése. A tanulás, tudás iránti vágy felkeltése, mely megalapozza az iskolai tanuláshoz szükséges pozitív viszonyt.

Feladat: Az óvónó a gyerekek kíváncsiságára építve, az egész nap folyamán lehetőséget biztosít, természetes, vagy szimulált környezetben, minél több érzékszerv bekapcsolásával, az új tapasztalatok, ismeretek megszerzésére, és a már meglévők rendszerezésére.

1. A szervezett tanulás keretei:
 - kötelező
 - közvetve kötelező
 - kötetlen kezdeményezés
2. A szervezett tanulás munkaformái:
 - frontális / valamennyi gyerek
 - mikro csoportos /4-5 fő, 10-12 fő
 - páros és egyéni foglalkoztatás
3. A nevelési céltól függően a tanulás lehetséges formái, módszerei:
 1. utánzásos – minta és modellkövetéses magatartás, és viselkedéstanulás (szokások)
 2. a spontán, játékos tapasztalatszerzés,
 3. gyerek által feltett kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
 4. cselekvéses tanulás,
 5. kooperatív tanulás,
 6. óvónó által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
 7. gyakorlati problémamegoldás,
 8. óvónó által kezdeményezett és szervezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás.

A kooperatív tanulásszervezés⁷ olyan pedagógiai alapelveket képvisel – és fordít le konkrét módszerekre, melyek a minőségi oktatás mindhárom kritériumának megfelelnek.

Együttműködő tanulásról csak akkor beszélhetünk, ha egy konkrétan leírható és megvalósítható, gyakorlati alapelvekkel segített, demokratikus együttműködési tevékenyégről van szó. Az alábbiakban felsorolt alapelvek, mint pillérek minél nagyobb számú együttes megjelenése jelent biztosítékot a valódi együttműködésre.

- A rugalmasság alapelve.
- Az egyidejű párhuzamos interakció alapelve.
- A pozitív egymásrautaltság alapelve.
- Az egyenlő részvétel alapelve.
- Az egyéni felelősségvállalás és számonkérés alapelve.
- A folyamatos kooperatív nyilvánosság alapelve.
- Tudatosan fejlesztett személyes és szociális kompetenciák alapelve.

Az együttműködő tanulás „cooperative learning”, mint oktatásszervezési mód fentiekben nagyon röviden vázolt alapelveinek működtetése során képes eszközt nyújtani ahhoz, hogy az inkluzív oktatás rendszere – és ezzel a multikulturális nevelés szemlélete - valóban érvényesülni tudjon. Összehasonlítás, az együttműködő tanulás, a hagyományos oktatásszervezési módokkal szemben:

- **Hatékonyabb**, mert azonos időegység alatt a legtöbb gyerek számára garantálja a részvételt a tanulás folyamatában. A hatékonyságot erősíti, hogy a részvétel nem passzív hallgatás, hanem aktív, sőt interaktív. A tanulási folyamat során a tudásszerzés a résztvevők előzetes tudására, erőforrásaik maximális kiaknázásra épít.

⁷ Ennek a módszernek a kiemelése újdonságának, és a folyamatos bevezetésének köszönhető.

- **Eredményesebb**, mert sokrétű tudáselsajátítási eszközeivel mélyebben beívódó, sajátélményre épülő ismeretek születnek, és ezzel egyben lehetővé válik az egyéni tehetségek kibontakoztatása.
- **Méltányosabb**, mert alapelveivel, kiscsoportos struktúrájával valóban képes minden résztvevő számára biztosítani a tudáshoz való egyenlő hozzáférés alapvető demokratikus jogát. Azaz az esélyegyenlőségnek nem csak a kereteit teremti meg, hanem mindenki számára testközelbe hozza a tudást (a szelekció háttérbe szorításával, heterogén közegben).

4. A szervezett tanulás típusai:

Homogén: egy foglalkozási ág keretén belül, egyetlen területet átfogó ismeretanyag közvetítése, feldolgozása.

Integrált⁸: egy nagyobb, fő témába, más foglalkozási ághoz tartozó egy-egy elem beépítése a fő téma színesebbé, hangulatosabbá tétele érdekében. Alkalmazása minél többször javasolt. Pl.: Miközben ismerkedünk az őszi időjárás tulajdonságaival, eléneklünk egy őszi dalt, majd a száraz falevelek rakosgatása közben elmondunk egy őszi verset, az őszi hangulat éreztetése érdekében.

Komplex⁹: több foglalkozási ág során megszerezhető, logikailag egymás mellé illeszthető, egymást kiegészítő nevelési tartalmak egymás utáni alkalmazása. Az egyik foglalkozási ágból, áttérés egy másik foglalkozási ágra, amennyiben az adott téma folytatásáról van szó. Alkalmazása óvodában ritkábban, főleg a nagyobbaknál javasolt. Pl.: Egy mese elmondása után rajzoljuk le a mese egyik jelenetét.

- A kezdeményezések, foglalkozások napi időtartama, életkoronként változó

3 - 4 évesek foglalkozásának időkerete maximum	10-15 perc naponta	2*
4 - 5 évesek	15-20 perc naponta	1-2*
5 - 6 -7 évesek	20-35 perc naponta	2-3*

Abban az esetben, amikor egy foglalkozás időben „elcsúszik” visszaélünk a gyerekek türelmével, kiszolgáltatottságával, elveszük a lehetőséget a játéktól, az udvari szabad mozgástól. Ezért fokozottan be kell tartani a napirendben is meghatározott időkeretet.

- A szervezett kezdeményezések, foglalkozások heti mennyisége, életkoronként

/ Javaslat /	3 - 4 évesek	4 - 5 évesek	5 - 6 -7 évesek /
1. Testnevelés:	1 x	1 x	2 x
2. Ének-zene:	2 x	2 x	2 x
3. Rajzolás: festés	2 x	1 x	2-3 x
4. Mese-vers	2 x	2 x	2-3 x
5. Külső világ tevékeny megismerése 2 x (környezet + matematika)	2 x	2 x	2 x

Egy adott csoport, írásban rögzített **hetirendje** vázat, keretet ad a pedagógusok és a gyerekek tevékenységeinek. Szabályozza, hogy melyik napon milyen foglalkozási ág kerül feldolgozásra. Lényege a következetesség, és egyben a rugalmasság.

⁸ Integrálás –beolvasztás, hozzácsatolás, egyes részek egyesülése egy egészé.

⁹ Komplex –több elemből, tudományágból, álló, logikailag összeillő dolgok bonyolult rendszere.
Pl: komplex esztétikai nevelés (irodalom, zene, tánc-mozgás, vizuális élmény, stb.)

3. Munka jellegű tevékenység

A gyermeki munka a pedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Az óvodáskorú gyerek elsődleges tevékenysége a játék. Ebből fejlődik ki a munka, munka jellegű tevékenység, mely kisebb nagyobb mértékben az óvodai élet során végig magán viseli a játék sajátosságait.

A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége.

A közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Cél: munkában vállalt önkéntesség és a közösség érdekében végzett tevékenység örömeinek érzékeltetése.

Feladat: a gyerek által végzett munka során a meglévő tapasztalatok erősítése, bővítése, gyakoroltatása, és a munka eredményének megbecsülésére nevelés.

A gyerekkorban végzett munka lényegét a játékkal való összehasonlítás mutatja meg a legjobban.

Hasonlóságok: - mindkét tevékenységet aktív cselekvéssel és örömmel végzi a gyerek,.

- mindkét tevékenység sikerélményhez juttatja a gyereket, és készségeket fejleszt.

Különbségek: - az indíték más, a munkavégzés valamilyen hiány, szükséglet kielégítése érdekében történik,

- a munka célra irányuló, külső indíttatású,

- a munka felelősséggel jár, a gyerek tudja mi a munkájának célja, s ha az elmarad, annak következménye van,

- a munkavégzésnek eredménye van, mely mások által is megtapasztalható, értékelhető,

- a játék belső igényt elégít ki és semmilyen kényszerítő körülmény nincs, önként vállalt tevékenység.

A gyermekmunka hatása az óvodáskorú gyerekek fejlődésére:

- a munka elvégzése során fejlődik a gyerek személyisége, (kitartás, pontosság, koncentráció, önfegyelem, önismeret, stb.) és a szocializációs folyamatok.
- a gyerek első munka jellegű tevékenysége az önmaga ellátásához szükséges önkiszolgálás (tisztálkodás, öltözködés, stb.).
- a közös, ill. a közösségért elvégzett munka hatására alakulnak a társas kapcsolatok - megszervezik a részfeladatokat, meghatározzák azok sorrendjét, segítik egymást, együttműködnek, közösen örülnek az elvégzett feladat eredményének.
- fokozatosan kialakul az egymás és a felnőttek munkájának megbecsülése, tisztelete.

- a munkavégzés során egyre több tapasztalatot, ismeretet szereznek a világról, miközben alakul, fejlődik az esztétikai, erkölcsi érzékük.
- a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (önállóság, felelősségérzet, önállóság) alakításának fontos lehetősége.
- a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Az óvodai gyermekmunka tartalma:

- rendszeresen elvégzendő munkák: önkiszolgálás, öltözködés, naposi munka, rendrakás, teremrendezés, ágyazás, stb.
- alkalmi munkák: ünnepi készülődés, sütés - főzés, takarítás, díszítés, üzenet átadások, stb.
- alkalmi munkák: ajándékkészítés, anyaggyűjtés (termények) környezetvédelem növény, esetleg állat (halak, teknős, madár, stb.) gondozás.

Az óvónó feladata:

- Fel kell mérnünk a csoport, illetve az egyének fejlettségét, képességeit és ennek megfelelően kell megterveznünk a feladatokat.
- Biztosítanunk kell a munkához a megfelelő mennyiségű és minőségű, kifogástalan állapotban lévő eszközöket (balesetveszély elkerülése).
- Fontos a munka elvégzése során az óvónó állandó jelenléte. Először a mintaadás, bemutatás, irányítás, majd később a felügyelet szempontjából.
- A munkához való pozitív viszony kialakítása érdekében folyamatosan szükség van a visszacsatolásra, a dicséretre, a buzdításra, de a hibajavításra is.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

3. 4. A nevelés területei:

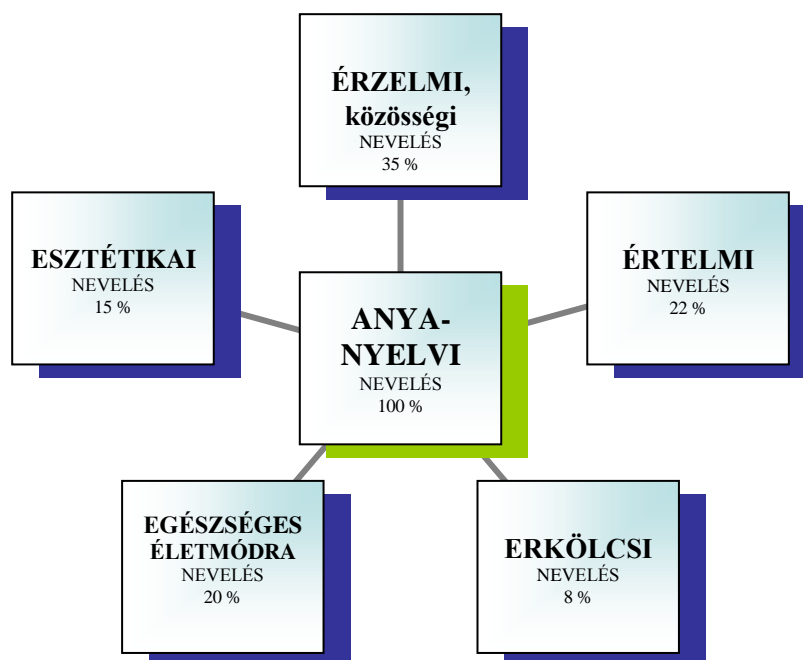
A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

Az intézményünkben a különböző nevelési területek szerepe meghatározza a gyerekekkel való testi – lelki foglalkozás minden pillanatát. Fontossági sorrendjük attól függ, hogy a gyerekek hány évesek, milyen fejlettségi szinten állnak.

Az alábbi ábra hozzávetőlegesen jelzi, hogy az óvodáskorban melyik nevelési terület mennyire jellemző a pedagógiai munkánkban.

A nevelő hatások egységessége a gyermekkel foglalkozó felnőttek a közöttük lévő személyiségbeli különbözőségek tiszteletben tartásával – a gyermek elfogadásában, öntevékenységének biztosításában egyetértenek, az alapvető erkölcsi normákat egyeztetik, és nézeteiket, nevelői gyakorlatukat egymáshoz közelítik.

A nevelési területek aránya a pedagógiai munkánkban:



1. Anyanyelvi nevelés

A nevelési területek közül óvodáskorban az **anyanyelvi nevelés** áll a középpontban, hiszen a felnőtt és a gyerek, illetve a gyerek és gyerek közötti megnyilvánulás, kapcsolatteremtés, kommunikáció alapvető feltétele a magyar nyelv ismerete, az élőbeszéd gyakorlása, helyes alkalmazása. Számunkra az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Cél: A gyerekek egyéni fejlettségük fokán helyesen és szívesen beszéljenek. Kéréseiket, gondolataikat gátlás nélkül, mindenki számára érthetően meg tudják fogalmazni.

Feladat: A óvodások szókincsének bővítése, valamint megfelelő példamutatással a helyes beszédkultúra kialakítása. A rendszeres, oda-vissza kommunikáció szorgalmazása.

* Az anyanyelv használata végig kíséri az egész napot, így szerves része az óvodai élet minden mozzanatának, a nevelés, a fejlesztés folyamatának. Ezáltal alkalmas a beszélő környezet kialakítására, az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítására.

* A beszédfejlesztés legoptimálisabb színtere a játék, ahol a gyerekek gátlás nélkül, önfeledten teremtenek kapcsolatot, kommunikálnak egymással és a felnőttekkel egyaránt.

* A szókincsbővítést, a szép, választékos, kifejező beszédet, a játékidőn kívül elsősorban a foglalkozásokon (külső világ megismerése, képolvasás, gyermekirodalom, gyermekdalok, stb.) közvetíthetjük, fejleszthetjük.

* Ha a gyerekeknek lehetőséget adunk, hogy természetes közegében sokat és bármiről beszélhessen, kérdezhessen, akkor értelmileg erőteljes fejlődésnek indul. Ellenben, ha a beszédfunkciót korlátozzuk, az gátolhatja az értelmi fejlődést.

* A nevelés során és a foglalkozásokon az ismeretek átadása, bővítése és rendszerezése szinte minden esetben az anyanyelv használatán keresztül történik. Fontos, hogy az óvónő mindig az

adott korcsoport életkorának és értelmi fejlettségének megfelelő szavakat, kifejezéseket használjon.

* Beszédünk legyen példamutató és nyelvtanilag korrekt. Mondatszerkesztésünk egyszerű, de változatos. A hangsúlyozást, hanglejtést, hangerőt, hangmagasságot mindig a mondanivaló tartalmához és természetes érzelmi állapotunkhoz igazítsuk. A mesterkelt, modoros, esetleg affektáló beszéd csúnya és nem hiteles.

* A gyerekek az anyanyelv elsajátítása során az első pillanattól az utánzás módszerét alkalmazzák. Ezért amikor csak lehet a gyerekek szemmagasságában, rájuk nézve kommunikáljunk.

* Meghatározott rendszerességgel anyanyelvi játékokat kezdeményezünk (pl.: hangutánzó, szinonima, ellentétpár kereső, barkochba, papagáj, stb. játékokat, valamint mondat bővítő, kiegészítő, történet befejező gyakorlatokat, vagy légzési technikát fejlesztő ajakgyakorlatok.).

* Van olyan kisgyerek, aki már három éves korában tisztán, érthetően ejti a hangokat, de sokan küszködnek beszédhibával, akik megértéséhez türelem és óvónői tapintat kell. A súlyosan beszédhibás gyerekeket szakemberhez, logopédushoz kell irányítani.

Összefoglalva, különös gondot kell fordítanunk az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válszok igénylésére.

2. Érzelmi és közösségi nevelés¹⁰

Az óvodáskorú gyerekek részére az **érzelmi nevelés** fontossága meghatározó. Személyiségük, érzelmi életük, de még értelmi képességük fejlődése is attól függ, hogy mennyi és milyen minőségű szeretetet, odafigyelést kapnak közvetlen környezetüktől. A gyerek érzelmi biztonságát az egyéni, egyedi bánásmóddal tudjuk erősíteni. Óvodás korban lényegesen fontosabb az érzelmi intelligencia, az EQ kialakulása, mint az értelmi intelligencia, az IQ kialakítása. Ugyanis minden további tevékenység eredményessége, a képességek, készségek fejleszthetősége, a kompetencia alapú nevelés hatékonysága az érzelmi biztonságon, a gyerek kiegyensúlyozottságán alapszik.

Cél : Érzelmileg gazdag, kiegyensúlyozott gyerekek nevelése, egyéniségük, alap képességeik kibontakoztatása egy adott közösségen, csoporton belül.

Feladat: Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, szorongásoktól, félelmektől mentes, családi légkör megteremtése, az óvodába lépés pillanatától az óvodáskor végéig. Megismertetni a gyerekeket a szűkebb és tágabb környezetükkel, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja lehet.

- ❖ Az óvodakezdés nagyfokú pedagógiai érzékenységet és tapintatot, odafigyelést igényel a nevelőktől, mert ez az időszak meghatározó a gyerek óvodával, az óvó néikkel szembeni érzelmi kötődésének kialakulásában. S ez érvényes az aggódó szülőkre és nagyszülőkre is.
- ❖ A fent említett családi légkör adja meg az alaphangulatot az elmélyült, tartalmas játékhoz, tevékenykedéshez, feladatok megoldásához és a problémamentes kapcsolatteremtéshez gyerek és felnőtt, illetve gyerek és gyerek között.

¹⁰ Közösségi életre nevelés, felkészítés, bekapcsolás a társadalom (gyerek csoport, óvodai közösség) életébe.

- ❖ Fontos, hogy óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, bensőséges érzelmi töltés jellemezze.
- ❖ A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- ❖ Szükséges, hogy az érzelmi nevelés során is segítsük a gyerekek önkifejezési, önérvényesítési törekvéseit. Mindezt az önbizalmuk erősítésével, ugyanakkor a reális énkép, önértékelés megteremtésével.
- ❖ A közösségi nevelést, a gyerekek közötti együttműködést segíti a *kooperatív tanulás* módszerének gyakori alkalmazása.
- ❖ Az én tudat, az ego erősítése mellett feladat, hogy a közösségi érzés, a hovatartozás érzése érzelmi alapokon is kialakuljon, megerősödjön a gyerekekben (az én csoportom, az én óvodám, - saját elnevezés, stb.)
- ❖ Minden ember arra vágyik, hogy fontos és elismert tagja legyen az őt körülvevő közösségnek. Ennek tudatában arra kell törekednünk, hogy minden gyereket meghallgassunk, a kötetlen beszélgetések során a csoport valamennyi tagja azt érezze, hogy figyelnek rá, véleményét, elképzeléseit elfogadják.
- ❖ A rossz szociális körülmények között élő, -halmozottan hátrányos helyzetű (HHH), és hátrányos helyzetű (HH), nehezen szocializálódó, esetleg közömbös, vagy magányos, peremhelyzetű gyerekeknél fel kell kutatni minél hamarabb a gond eredeti okát, mert csak ezután tudjuk a problémát megértéssel kezelni, a gyereket tovább segíteni. Sokszor az óvónő hozzáállása, példamutatása, értékítélete határozza meg a gyerek státuszát az adott közösségben.
- ❖ Tudatosan, és szakszerűen kell foglalkozni a kiemelkedő tehetségű¹¹, a különleges bánásmódot igénylő, a lassabban fejlődő és az egészséges gyerekek közé integrált, sajátos nevelést igénylő gyerekekkel is.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akarátának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása. Annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

3. Erkölcsi nevelés

Arányában, az óvodában a legkisebb szerepet az **erkölcsi nevelés** kapja, de az alapok lerakása ebben az esetben is 2–6 éves kor körül történik. A gyerekek beilleszkedését, érvényesülését bármilyen közösségbe, az segíti, ha az együttélési szabályokat, szokásokat, erkölcsi normákat megismertetjük velük, s ezek betartására folyamatosan, egész nap ösztönözzük őket.

A kulturált viselkedési formák megtanítása során ki tudjuk alakítani a gyerekekben az egymás és a felnőttek iránti szeretetet, tiszteletet, türelmet.

Valamennyi csoportban az óvónő feladata, saját attitűdjén keresztül az etikai kérdésekben a példamutatás, másokkal szembeni türelem gyakorlása, a tolerancia és a különbözőségek elfogadása.

¹¹ Tehetség gondozás

Cél: Hogy a gyerekekben alakuljanak ki, és rögzüljenek a helyes viselkedés és magatartás szabályai, normái.

Feladat: A gyerekcsoporton belül az együttélés szabályainak bemutatása, megtanítása. A kulturált, etikus viselkedés gyakorlása az adott közösségen belül. A szokásrend kialakítása, az azokhoz való alkalmazkodás erősítése.

Az óvodába lépés pillanatától (beszoktatás) az óvodában bevezetett szokások és szabályok segítik a gyerekeket abban, hogy be tudjanak illeszkedni a közösségbe. Biztonságot, nyugalmat, kiszámíthatóságot, rendszerességet és védettséget közvetít a gyerekek számára.

◆ A gyerekek egymás közötti kapcsolatának alakulásában is lényeges szempont, hogy az óvónő, bizonyos szabályokat, hagyományokat, alapvető emberi értékeket elfogadtasson a gyerekekkel, és ezeket az elsajátítás után megfelelően alkalmazzák. A kulturált viselkedési formák megtanulása során kialakítható a gyerekekben az együttélés szabályai, önmaguk reálisabb megítélése, másokkal szembeni türelem, a tolerancia, és a különbözőség elfogadása.

◆ Az erkölcsi normák között van, amely egyetemes és állandó, de van olyan is, amely koronként, rendszerenként változik, amit az adott társadalom, népcsoport, azaz a makro ill. mikro közösség határoz meg.

Az inkluzív nevelés során alkalmunk adódik a magyar népszokások, bölcsességek megismerése mellett, a multikulturális, és interkulturális módszerek alkalmazásával más népek szokásainak, értékítéleteinek, normáinak megismerésére. Ezáltal a csoportunk élete színesedik, a közösségi élet, az elfogadás erősödik.

◆ Feladatunk a szülőföldhöz való kötődés alapjának lerakása, az erkölcsi nevelés eszközeinek segítségével is.

◆ Fontos, hogy a XXI. században a pozitív emberi értékeket (őszinteség, tisztesség, becsületesség, önmagunk és mások tisztelete, a közösen végzett munka öröme, együttérzés, stb.) erősítsük a gyerekekben.

◆ Az erkölcsi nevelésben is fontos és meghatározó szerepe van az óvónőknek. A helyes és helytelen, a jó és a rossz, az igazságos és az igazságtalan, igazmondás, hazugság, stb. fogalmainak közvetítése közben az óvónő egyénisége, viselkedése, személyisége áthatja csoportja életét. Segítséget nyújt számára, ha az egyetemes kultúra mellett a művészetek, ezen belül is a népművészet (népmese, népköltészet, dalos játékok, népi bölcsességek) és a letisztult hagyományok széles tárházából tud meríteni.

4. Értelmi nevelés

Az **értelmi nevelés** során lényeges szem előtt tartani, hogy az óvodáskorú gyerekek hatékony értelmi fejlesztése mindig **érzelmileg motiválható**. Amennyiben nem történik meg a gyerek érzelmi ráhangolása az adott témára, feladatra, fejlesztésre, úgy nem leszünk megfelelően hatékonyak. A gyerek nem lesz együttműködő, illetve befogadó.

Cél: A gyerekek kreatív, logikus és önálló gondolkozásának kialakítása és fejlesztése. Az kooperatív tanulás módszerének megtanítása.

Feladat: A gyerekek kíváncsiságának, a világ jelenségei iránti érdeklődésének maradéktalan kielégítése, lehetőleg közvetlen tapasztalatszerzés és sok gyakorlás útján.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érezkelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és az alkotóképesség fejlesztése.

☐ A gyerek nyitottságára építve segítsük elő, hogy tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jelenségekre, helyzetekre.

☐ Az agy működésének tulajdonsága alapján, - a törzsféjlődésnek megfelelően minden magasabb rendű gondolkozási műveletet működtető agyközpont (beszéd, írás, olvasás, stb.) egy alacsonyabb rendű mozgásos területre épül rá. Ennek megfelelően a gyerek értelmi fejlődése elválaszthatatlan alkotó mozgásának fejlesztésével. (lásd: dyslexia)

☐ A nagy és finommotoros mozgások minél sűrűbb gyakoroltatása megalapozza, előkészíti, majd végigkíséri az értelmi fejlesztést. Továbbá fontos az óvodáskorban a szem-kéz, szem-láb koordináció, a testséma erősítése, a térirányok és a térészlelés, valamint a metakommunikációs képességek, a vizuális percepció (formaérezkelés), a taktilis-kinesztéziás (tapintásos-mozgásérzeti) szféra fejlesztése.

☐ A gyerek kognitív képessége /érezkelés, észlelés, emlékezés, képzelet, gondolkodás/ megszületésének pillanatától folyamatosan és fokozatosan fejlődik. Ennek üteme és mértéke gyerekenként változó. Az óvónő differenciált, egyéni bánásmóddal biztosítja, hogy minden gyerek saját tempójában, gátlásokat kialakító erőszakos sürgetés nélkül fejlődjön.

☐ Ennek köszönhetően ma már egyre több szülő él azzal a lehetőséggel, hogy még egy év óvodába járás után kerül a gyerek iskolába, akkor, amikor az alapképességei már képessé teszik arra, hogy megfeleljen az iskolai elvárásoknak.

☐ Alapvetően fontos tudnunk, hogy miután a gyerek érzelmileg motiválható, a pedagógus részéről komoly felkészültséget igényel, hogy egy adott témára a gyerekeket megfelelően rá tudja hangolni, érdeklődésüket fel tudja kelteni, illetve a gyerekből kiinduló spontán érdeklődésre azonnal tudjon és merjen reagálni.

☐ Napjaink központi pedagógiai kérdése, hogy a nevelés és oktatás hatása mennyire segíti a gyerekek „életben való bevéálását”. Fontos, hogy a gyerekek ne csak ismeretekkel rendelkezzenek, hanem azt alkalmazni is tudják a gyakorlatban. Éppen ezért valós élethelyzetekben (pl.: vásárlás, orvos munkája, stb.) tevélegesen gyakoroltatni kell az ismereteket.

☐ Az esélyegyenlőség érdekében fontos, hogy az ingerszegény környezetből, vagy rossz szociális háttérből érkező gyerekeknek, akár kisebb csoportokban külön beszélgetéseket, kooperatív tanulási folyamatokat, ismeretanyagot bővítő, fejlesztő foglalkozásokat szervezzünk.

☐ A sajátos nevelési, és a különös bánásmódot igénylő gyermek fejlesztése során minden esetben speciálisan képzett szakember közreműködését kérjük. A diagnosztizálás, és az egyéni fejlesztési terv elkészítése, valamint az egyénre szabott fejlesztés az ő feladatuk

Óvodánk feladata valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

5. Egészséges életmódra nevelés

Az **egészséges életmódra nevelés** szintén fontos nevelési terület, mely magában foglalja a gyerekek testi-lelki gondozását, a megfelelő **életritmusuk kialakítását**¹².

Cél: Az egészséges életvitel igényének kialakítása. A gyerekek testi - lelki fejlődésének elősegítése.

Feladat: A gyermekek testi és lelki gondozása, egészségének védelme, óvása, edzése, és a fejlődésükhöz szükséges egészséges környezet biztosítása. A környezettudatos magatartás kialakítása.

Napjainkban a felnövekvő generációk nevelésében fontos feladatként jelentkezik, hogy a gyerekek saját egészségük érdekében a természeti környezettel pozitív viszonyt alakítsanak ki. A népesség egyre romló egészségügyi állapota, a természeti környezet pusztulása csak az emberi viselkedés és gondolkodás megváltoztatásával állítható meg. Ezért az egészséges életmód kialakításáért már az óvodában is sokat kell tenni, hiszen a szemléletmód változást a most óvodába járó gyerekek körében kell elkezdni, saját jövőjük érdekében.

✧ Az óvodánkban az egészséges életmódra nevelés szerves része a gyerekek egész napos **testi gondozása**:

- a mozgás, a testedzés és a pihenés arányának betartása,
- a higiénés szokások megtanítása,
- az egészséges táplálkozás megszerettetése (gyümölcs, zöldség),
- a megfelelő mennyiségű, és minőségű étel és folyadék fogyasztása,
- az egészséges, balesetmentes környezet biztosítása,
- a környezeti ártalmak elkerülése,
- a környezet hőmérsékletének megfelelő öltözködés,
- a rendszeres szellőztetés.

✧ A gyerekek jó közérzetét a testi szükségleteinek kielégítése alapozza meg, ehhez viszont jól kell ismernünk valamennyi ránk bízott gyerek egyéni érzékenységét. Pl. több a folyadék igénye, vagy ha azt látom, hogy könnyen megfázik, a szellőztetésnél odafigyelek rá, vagy tudom, hogy az udvaron rengeteget mozog, könnyen megizzad, akkor nem adok rá annyi ruhát, mint arra a gyerekekre, aki csak sétálgat.

✧ A gyerekcsoportok szokásrendjének kialakítása előtt tájékozódjunk a családok gondozási szokásairól, majd ezek összehangolása után jelöljük ki saját feladatainkat. Első lépésként a higiénia iránti igény kialakítását, ill. erősítését.

✧ A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életünknek. Az óvodáskor ideje alatt a gyerekek szakaszosan, egyszerre nagyobb mértékben változtatják meg testméretüket. Ilyenkor a testi egyensúly felborulását a lelki egyensúly zavara automatikusan követi (ugyan úgy, mint a serdülőkorban), ha nem biztosítunk elegendő teret és időt a nagymozgások gyakorlásához, mely a gyerek saját teste és a térbeli viszonyok közötti távolságok újbóli kialakulását, a testi egyensúly visszaállítását segíti.

✧ A gyerekek edzettségét a tornáztatáson túl rendszeresen kirándulásokkal, sétákkal is erősítjük. A gerincferdülés és a láb rendellenességeit elkerülhetjük, ha a foglalkoztató teremben, játékidő alatt is, erre alkalmas tornaszereket biztosítunk, főleg a kisebb gyerekeknél lehetőséget adunk a mozgásos gyakorló játékok kialakulásához szükséges mászásra, bújásra, lépcsőztetésre, egyensúlyérzék fejlesztésre. Ezzel arányosan minél kevesebbet ültetjük őket asztalhoz játszani.

¹² Napirend, hetirend fontossága!

- ✧ A gyerekeket játékidőben, helyszíni foglalkozások keretében többször is kivisszük a természetbe, ahol a természet összhangja, harmóniája ellensúlyozza az urbanizációs ártalmakat és a stresszel terhes életmódot.
- ✧ A lelki gondozás elengedhetetlen feltétele a közvetlen, meghitt természetes testi kontaktus. Az óvónő és a gyerek közötti intim, bizalmas kapcsolat mielőbbi kialakulása.
- ✧ Ahhoz hogy a gyerekekkel lelki szükségletének megfelelően tudjunk foglalkozni, ismernünk kell az igényeit. Ehhez segítséget nyújthat a szülőkkal való rendszeres konzultálás, egyeztetés.
- ✧ A gyerekek közötti különbözőségek megkövetelik az egyénre szabott, differenciált bánásmód alkalmazását. A toleranciát, a sikerélményhez juttatást.
- ✧ Még a nagyobb gyerekek részére is biztosítunk egy meghitt sarkot, zugot, ahova elvonulhatnak, ha egyedüllétre, feltöltődésre vágnak.

6. Esztétikai nevelés

Fontos, hogy óvodánkban megvalósuljon a komplex **esztétikai nevelés**. Az óvodai környezetből kiinduló esztétikai hatások, a foglalkozások keretei között bemutatott esztétikai élmények fokozatosan formálják a gyerekek ízlésvilágát. Különösen azoknál a hátrányos helyzetű gyerekeknél fontos ez, akik ingerszegény, igénytelen otthonból, elhanyagoló családi környezetből érkeznek.

Óvodánkban a komplex esztétikai nevelésen belül továbbra is a **zenei nevelés**, a ritmikus, harmonikus mozgás a hangsúlyos.

Cél: A gyerekek ízlésének formálása, a szépérzékük kialakulásának segítése, az életkoruknak megfelelő művészeti értékek közvetítése.

Feladat: A gyerekekben a környezetük iránti igényességének kifejlesztése, minél több értékes esztétikai élmény nyújtásával.

Az esztétikai nevelés nem egyenlő a művészetekre neveléssel, több annál, mert magába foglalja a viselkedés, a nyelvi kifejezés, a környezetalakítás és a szabad önkifejezés, alkotás valamennyi területét.

⌘ Az óvoda külső-belső képe, a tárgyak, eszközök, a szín és forma egysége, harmóniája és gazdagsága megalapozza a gyerek jó közérzetét. A természetes anyagokból készült játékok, bútorok, udvari mászóókák, stb. látványa és tapintása nyugtató hatású és kellemes érzéssel tölt el mindenkit, ezért ennek megfelelően válogatjuk össze az óvoda játékait, tárgyait, szemléltetőeszközöket.

⌘ A környezet (csoportszoba, udvar, kert, stb.) által érvényesülő, vagy közvetített esztétikai hatások fokozatosan formálják a gyerekek ízlésvilágát.

⌘ Az esztétikai nevelés óvodánkban komplex hatásrendszer (anyanyelvi nevelés, mese-vers, ének-zene, tánc-mozgás, vizuális nevelés), mely által a gyerekek életkoruknak megfelelő esztétikai élményekben, és az alkotás örömeiben részesülnek.

⌘ Reményeink szerint ezeknek a nevelési területeknek a kiemelésével, az alapképességek fejlesztésével, az általunk nevelt gyerekek kreatívak, cselekvésre és a szabad önkifejezésre alkalmasak lesznek. Színesítve ez által személyiségüket.

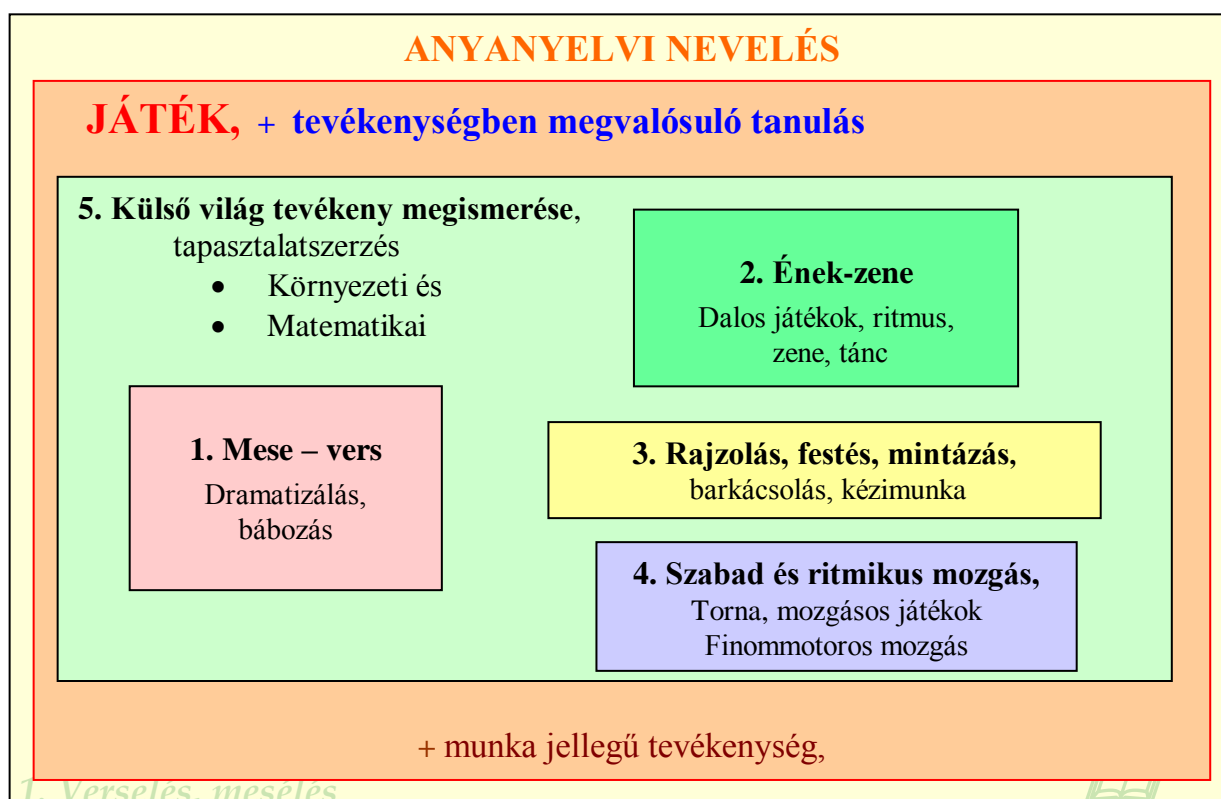
7. A nevelési területek és a foglalkozási ágak közötti kapcsolatok táblázata:

Látható, hogy valamennyi nevelési terület alapja az anyanyelvi nevelés.



3. 5. A nevelés tartalma:

Komplex nevelés



A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek mondogatásával hozzájárulunk a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi

világot is megelevenítő, átélkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

Cél: A gyerekek érzelmi, anyanyelvi és erkölcsi nevelése, művészetileg igényes irodalmi műveken keresztül.

Feladat: A beszédmegértés, a verbális emlékezet képességének fejlesztése, az irodalmi fogékonyság, műveltség megalapozása.

Az óvodás korú gyerekekhez legközelebb álló terület a mese világa. A hallottak képi megjelenítése örömet okoz nekik, érzelmileg azonosulnak a szereplőkkel, személyiségük, erkölcsi értékük formálódik. Képzeletük, fantáziájuk nagymértékben színesedik.

Ismeretanyaguk bővül, különböző irodalmi alkotásokon keresztül megismerkedhetnek saját és más népek kultúrájával, ünnepeivel, hagyományaival. A természet szépségeinek nyelvi kifejezésével, a falusi, városi élet szokásaival a család, a közösség szerepével. A felsorolt témákban a szókincsbővítés lehetősége jelentős.

□ A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

□ Mesehallgatás és mondás közben, a történeti sorba rendezés során, az idő, és tér egymásutánosságának, ritmusának felfogása, felismerése és kifejezéseinek elsajátítása fejlődik.

□ A fent felsoroltakat figyelembe véve nagy gondot kell fordítanunk a mesék kiválasztására. Fontos, hogy az adott mese témája a gyerekekhez közel álljon, az érzelmi feszültség a végén feloldódjon, ne okozzon tartós szorongást, félelmet. A népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van, amennyiben az óvodás gyermek életkorának, szemléletmódjának és világképének megfelel.

□ Ha az óvónő előadásmódja természetes és élményszerű (jól artikulált, jól hangsúlyozott, metakommunikációs elemekkel gazdagított), akkor a gyerekek könnyen megjegyzik a mese legfontosabb elemeit, a szereplők tulajdonságait és többszöri ismétlés után szívesen elő is adják báb, ill. dramatikus játékokban, nekünk csak a megfelelő bábokat és kiegészítő eszközöket kell biztosítanunk.

A mese típusa szerint lehet: - ismétlődő, állat, tündér, tréfás, folytatásos, verses mese
- népmese, monda, tanmese és műmese, igaz történet
- klasszikus és mai - modern mese

□ A gyerekek vers iránti fogékonysága a ritmusosságon és a hangzáson alapszik, mely szorosan összekapcsolódik érzelmeikkel, élményeikkel. Nagy örömet okoz nekik a szavakkal való játék, - zöngés-zöngétlen hangok differenciálása, artikulációs, hangsúly és hangerő gyakorlatok.

A vers típusa szerint lehet: - népköltészeti alkotások, - mondóka (kiszámoló, hintázó, labdázó, párválasztó, lovagoltató)
- klasszikus és mai gyerekversek

□ Beszédművelés: A mese, a vers mondása, ismétlése és gyakoroltatása közben a beszédmegértés, a beszédszervek megfelelő mozgása, a hangzók megfelelő képzése, a helyes kiejtés, a tiszta és nyelvtanilag helyes beszéd folyamatosan fejlődik. A dramatikus játékokban, bábozás-kor a gyerekek szabad önkifejezésével észrevétlenül megnő a társalgási kedv, az utánpótlás és a szereplési vágy.

- A gyerek önkifejezésének másik módja a saját vers, és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása.
- A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.
- Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

2. Ének, zene, dalos játékok, gyermek tánc



Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását

Cél: Az óvónő élményszerű éneklése és a rendszeres zenehallgatás által a gyerekek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésének formálása.

Feladat: A gyerekek ritmusérzékének, zenei hallásának és komplex zenei képességeinek fejlesztése, a zenei anyanyelv kialakulásának segítése, az éneklő kedv fokozása.

„A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat az egész személyiségre” Forrai Katalin

Csoportjaink életében a zene valamilyen formájában (élő, gépi) minden nap jelen van, mert

- a harmonikus gyermeki személyiségnek igénye a társas együttlét, melyben az éneklés, dúdolgatás, dalos játékok, együttmozgások érzelmileg gazdagítják, feloldják és feltöltik a gyerekeket.
- éneklés közben egyszerre több területet is fejleszthetünk¹³: - harmonikus mozgás (egyensúlyérzék, ritmusérzék), - dallam, szöveg és mozgás memorizálása, értelmezése. - Mindközben egymásra is figyelniük kell, s ez által mélyül a közösségi érzésük.
- az éneklés segítségével az anyanyelvet is fejleszteni tudjuk, a helyes artikuláció, légzés technika, szövegértés, mozgás és beszéd ritmusának harmóniája, stb. A Kodály módszeren nyugvó zenepedagógiában kiemelt szerepet kapnak az éneklési készség fejlesztési lehetőségei, az anyanyelvi és zenei nevelés összefüggései.
- az énekek, népi mondókák, dalos körjátékok megtanulása során saját és más népek hagyományait, ünneplési szokásait megismerhetjük. A népi körjátékok eredetileg a lányok részére, a női szerepkör elsajátítására, megtanítására szolgáltak. Ezért ne erőltessük a fiúk részvételét, számukra küzdő, ügyességi játékokat, mondókákat, dalokat gyűjtsünk.
- énekelni bárhol és bármikor lehet.
- énekelni jó - feszültségkeltő és feloldó hatása miatt.

¹³ A dallam a jobb, a mozgás és a szöveg pedig a bal agyféltekében jelenik meg. Az énekes mozgás az egyetlen, amikor egyszerre mind a két féltekét használjuk, ráadásul összekapcsolva. Falvay Károly

- úgy érezzük, hogy napjainkban, rohanó világunkban ez a terület, főleg a városban élő emberek körében egyre jobban elsikkad, egyre ritkábban énekelünk, zenélünk, táncolunk, hallgatunk értékes zenét.

A zenei nevelés hat az óvodás gyerek általános fejlődésére, érzelmi életére, értelmi képességeinek alakulására, társas magatartására. Ezért az éneklés, mint módszer is eredményes, hiszen bármely természetélmény érzelmi hatása elmélyíthető, fokozható az ahhoz hangulatilag kapcsolódó dalok, dalos játékok éneklésével, vagy meghallgatásával. A gyerekek életkorának megfelelő zenei anyagot célszerű év elején megtervezni, kiválogatni, hogy azokat bármikor, spontán módon elő tudjuk adni, ha a beszélgetés fonalához, érzelem világához kapcsolódik.

Az óvónő modell szerepe ezen a területen is jól érvényesül. Amelyik óvónő szeret énekelni, abban a csoportban a gyerekek is szeretnek és tudnak is csengő, tiszta hangon énekelni. Ennek megfelelően a példamutatás érdekében többször szervezünk zenehallgatást egy, vagy több óvónő közös éneklésével.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál válogassunk más népek zenei kultúrájának anyagából is.

Zenei képesség fejlesztés:

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyerekek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

- Már a dalanyag kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyerekek életkorát, csak olyan hangterjedelmű dalokat énekeltetünk a gyerekekkel, melyeket biztonsággal, erőltetés nélkül, tisztán ki tudnak énekelni. A hangterjedelem növelése csak fokozatosan történhet.
- Hangképzés, hangápolás.
- Az éneklést a dal ritmusának, ill. játékszabályának megfelelő mozgással kísérik.
- Amikor csak lehet a tiszta, a hagyományörzéssel kapcsolódó népi forráshoz nyúlunk, a divatos, de igénytelen zenék, énekek ízlés romboló hatását minden esetben mellőzzük.
- Törekszünk arra, hogy minél többször egy adott témához értelmileg, vagy érzelmileg kapcsolódó dallal, zenével színesítsük, gazdagítsuk a foglalkozást, ill. az egyéb tevékenységet.
- Dallamfelismeréssel, visszhang játékkal, a dal szövegének megtanításával az emlékező képességet fejlesztjük.
- Kitalált dallamok, alkalmoszerű szövegek éneklése segíti az improvizációs készséget, fejleszti a szabad önkifejezést, a kreativitást.

Hallásfejlesztés:

- hangmagasság érzékelése - magas, mély, normál
- hangszín, dinamika érzékelése - halk, hangos, - zörej hangok felismertetése
- dallambújtatással a belső hallás fejlesztése

Ritmusfejlesztés:

- egyenletes lüktetés megéreztetése
- tempóérzék, ütemérzék fejlesztése megfelelő mozgással
- egyszerű táncos lépések megtanítása, különféle mozgások összekapcsolása a dal, a zene ritmusával.

3. Rajzolás, festés, barkácsolás, mintázás, kézimunka



1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

2. Az óvónőink az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosítanak. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

3. Ezen tevékenységek során az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítjük a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeleteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

4. Feladatunk megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Cél: A képi, plasztikai, konstruáló kifejezőképesség kibontakoztatása.

Feladat: Az érdeklődés felkeltése az ábrázolás tevékenységei iránt, a képi gondolkodás kifejlődése, a szabad alkotás örömeinek megtapasztaltatása, a különböző technikák elsajátítása.

A rajzolás óvodás korban sokszor helyettesíti a szóbeli kommunikációt, az ábrázolás eszközeivel a gyerekek könnyebben, látványosabban tudják kifejezni érzéseiket, gondolataikat. A szabad és önkéntes alkotás során, a színek, a formák a lendületes vonalak segítségével felszínre kerülnek az érzelmi állapotukat tükröző hangulatuk. Pl.: öröm, vágyakozás, félelem, szorongás, stb.

A rajzoláshoz, festéshez, kézimunkához, gyurmázáshoz, barkácsoláshoz, a különböző kézügyességet fejlesztő technikákhoz nagyon sok jó minőségű eszközt kell biztosítani.

Fontos, hogy az eszközök egész nap a gyerek számára elérhető helyen legyenek kikészítve. A csoportszobát úgy alakítjuk ki, hogy egy állandó sarokban, egy nyugodt zugban 4-5 gyerek letelepedhet alkotni, egymás zavarása nélkül.

A vizuális nevelés nem merül ki a gyerekek spontán tevékenységében. Ugyanúgy, mint a többi nevelési területen, nekünk, óvónőknek is sokat tennünk. Kezdeményezéseink során az életkornak megfelelő technikát alkalmazva rengeteg vizuális tapasztalathoz, élményhez kell eljuttatni a gyerekeket, annak érdekében, hogy maguk is szívesen, belső örömmel, sikerélményhez jutva minél többet tevékenykedjenek.

Az egyszerű munkafogások és eszközhasználatok bemutatásával, gyakoroltatásával, a kézmozgások finomításával fejlesztjük a gyerekek

- képi gondolkodását, térbeli tájékozódását,
- szín és formavilágát, kreativitását,
- íráshoz szükséges szem és kéz koordinációjának kialakulását.

Az alkotó kedvet nagymértékben fokozza egy-egy friss élmény, tapasztalatszerzés átélése. Pl.: kirándulás, mesehallgatás, ünnepélyek, beszélgetések állatokról, környezeti témákról, stb.

A gyermeki alkotás összetett folyamat, a művészi tartalom mellett intellektuális, szociális tartalom is megtalálható benne. Minden gyerek egyéni módon jeleníti meg a világról szerzett ismereteit, elképzeléseit.

Fontos, hogy a gyerekek alkotásait mindenkor tartsuk tiszteletben. Egyetlen esetben se formáljuk át, rajzoljunk bele a műbe, mert ezzel elveszük a gyerektől a saját alkotás felett érzett természetes örömet, megfosztjuk a sikerélménytől. Ellenkezőleg, feladatunk, hogy minél több fórumon / kiemelés, faliújságra kitevés, rajzversenyen szerepeltetés, kiállítás, stb. / dicsérjük, buzdítsuk a legegyszerűbb alkotásokat is. Természetesen szóban ösztönözhetjük őket az igényesebb, kimunkáltabb feladat megoldásra.

Az érzelmi és intellektuális nevelésen túl a vizuális nevelés lényeges területe az esztétikai nevelés. Már a csoportszoba berendezésével, az eszközök, játékok kiválasztásával, a szín és forma, a látvány harmóniájának, szépségének megéreztetésével, az igénytelen giccses alkotások elkerülésével komoly lehetőség van az óvónők kezében.

4. Szabad és ritmikus mozgás - torna, mozgásos játékok, táncok



1. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho-motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal kell elősegítenünk. Ezzel biztosíthatjuk a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

2. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazásával kedvezően hatunk a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

3. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítjük az irányított mozgásos tevékenységekkel. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

4. A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítanunk. Törekszünk arra, hogy a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékokat széleskörűen alkalmazzuk, különösen a szabad levegőn.

Cél: A természetes mozgás alakítása, fejlesztése, az állóképesség, az ügyesség, gyorsaság, a test fizikai képességeinek növelése, erősítése érdekében.

Feladat: A gyerekek életkorának megfelelően a szervezet fokozatos terhelése, edzése, mozgásigényének kielégítése. Az egészséges életmódra nevelés keretén belül, a szervezet lelki és testi harmóniájának, összhangjának megteremtéséhez a feltételek (hely, idő) biztosítása.

A mozgás koordinálása, a gyerekek egyensúlyérzéke a folyamatos és egyben szakaszos növekedés miatt gyakran felborul. Ennek helyreállítása csak intenzív és lendületes nagymozgással, edzéssel és ügyességet fejlesztő játékokkal lehetséges.

Ezért erősíteni és gyakoroltatni kell a természetes (járás, futás, kúszás, mászás, ülés, állás) és a vestibuláris (egyensúly érzetet befolyásoló) mozgásokat (akadályok átlépése, ugrás, szökdelés, guggolás, kéz-lábemelés, dobás, lépcsőn járás stb.).

Miután az egészségvédelem, a lelki harmónia és az értelmi képességek fejlődésének alapja a mozgás¹⁴, ezért minél többször, amikor csak lehet, be kell építeni a gyerekek tevékenységébe.

A szabad játékidőben, /a csoportszobában is/ teremtsük meg a feltételeket a nagymozgások gyakorlásához is.

- A teremben a berendezések praktikus elhelyezésével, tornapad, tornaszer rendszeres bevitelével, stb.
- A gyerek természetes mozgását figyelembe véve kúszás, mászás megengedésével (álatutánzó játékok), a széken üldögélés csökkentésével (asztalnál játszás - gerincferdülést előidéző foglalatosság), a szőnyegen, földön való játszás növelésével, biztosításával.
- Rendszeres, naponta kétszer, óvónő által irányított gimnasztikai és futó játékkal.
- Heti egy, illetve két testnevelés foglalkozás szervezésével, mely már kiscsoporttól kezdve kötelező.
- Kirándulások, szabadban futásos- kergetős játékok szervezésével.

5. Külső világ tevékeny megismerése



Az óvónőink feladata, hogy lehetővé tegyék a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését.

Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Cél: A szűkebb és tágabb környezet felfedezése során a gyerekek pozitív érzelmi viszony-
nak kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt.
A helyes szokások, a környezettudatos magatartás kialakítása az élővilág, a harmo-
nikus környezet megőrzése érdekében. / környezetvédelem /.

Feladat: Az élővilág, a természet szeretetére, az emberi munka által létrehozott értékek meg-
becsülésére, a környezetszennyezés, rombolás ellen tenni akarásra nevelés.
A gyerekek életkorának és érdeklődésének megfelelő ismeretátadás a mikro, ill.
makro környezetről, matematikai fogalmakról.

Általában a külső világ tevékeny megismeréséhez kapcsolódó témajavaslatok, a nevelés tartal-
ma szerinti csoportosításban a 3 - 6 - 8 éves korú gyerekek részére, az óvónők által előre meg-
tervezhető. Az óvónő, vagy a gyerekek által felvetett témák nem a gyerekek számára megtanu-

¹⁴ Az alacsonyabb idegpályákra (mozgás) épülnek a magasabbak (írás, olvasás, stb.).

landó feladatokat jelenti, hanem a beszélgetések során szóba kerülő kérdésekkel az óvodáskor 3-4 éve alatt ismerkednek, tapasztalatokat gyűjtenek.

A pedagógus feladata, hogy mindig a gyerekek értelmi képességének, érettségének megfelelő mélységben spontán, vagy előre elképzelt módon, az adott témakört a gyerekekkel közösen feldolgozza, közben új ismereteket adjon át, vagy a meglévő ismerethalmazt rendszerezze. Különösen igaz ez a környezeti és matematikai tapasztalatszerzésre.

1. A világ felfedezése, a szűkebb és tágabb **környezetünk megismerése** a gyerekek számára egyben tapasztalatok gyűjtésének sorozata. Ez nélkülözhetetlen ahhoz, hogy biztonságosan tudjanak eligazodni, tájékozódni, mozogni az őket körülvevő természeti és társadalmi világban. Fontos, hogy az „én-tudat” kialakulásával párhuzamosan a környezettel (ember, állat, növény, élettelen tárgyak, eszközök) szembeni helyes viselkedési kultúra is kialakuljon.

Mindenkinek szüksége van arra, hogy önmagát reálsan el tudja helyezni a világban. Óvodáskorban a közvetlen környezet megtapasztalásából indulunk ki, majd a tágabb világ felé haladva nyújtunk ismereteket, vagy rendszerezzük a már meglévő tudást. Ez jól tükröződik a kezdeményezések témáiban: - család, óvoda, környező utcák, üzletek, hivatalok, közlekedési lehetőségek, falu - város – ország, stb.

- A világban való biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükséges megismerni a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, közben megtanulva ezek szeretetét, védelmét is.
- Az új élmények megszerzése során mindig figyelembe kell venni, hogy legfőképpen érzelmileg motiválhatóak a gyerekek (ha szeretik az óvó nényt, vagy az adott témát, sokkal nagyobb az intellektuális befogadó képességük). Az érdeklő őket a legjobban, amire a természetes kíváncsiságuk során éppen rácsodálkoznak.

Ennek megfelelően nagy hangsúlyt kell fektetnünk a gyerekekből kiinduló spontán megnyilatkozásokra, a gyerekek által feltett kérdésekre. Ezért rugalmasan kell terveznünk, hogy bármikor be tudjunk építeni egy-egy újonnan felvetett témát.

Ugyanakkor a rendszerezés, a dolgok összefüggéseinek megvilágítása érdekében természetesen követni kell a logikai sorrendet.

- A nevelő aktivitása, felkészültsége, tájékozottsága szorosan összefügg az adott gyermekcsoport érdeklődési kedvével. Óriási felelősség, hogy valamennyi, az óvodában feldolgozásra kerülő témában ismereteink megbízhatóak legyenek, mert a gyerek még mindent elhisz nekünk, azt is, amikor téves információkat közvetítünk feléjük.

2. Matematikai tapasztalatok szerzése, a matematikai látás és gondolkodásmód kialakítása fontos feladat az óvodában.

Az ilyen jellegű ismeretek hozzásegítik a gyerekeket a külvilág feldolgozásához, pontosításához. Matematikai ismeretbővítésre bármilyen tevékenység gyakorlása közben lehetőség van. Elsősorban a játék - hány építőköckád van, kérem a kisebbet, mennyi kellene még, stb. De más foglalkozással összekapcsolva is fejleszthető ez a terület pl.: hosszabb vonalat rajzolj, annyit ugorjál, ahányat tapsolok, stb.

Az óvodás gyerek legjobban az érzékszervi, mozgásos, cselekedtető formában sajátítja el a matematikai fogalmakat, összefüggéseket, relációkat, stb. Soha sem szabad elvontan, a manipulálás lehetőségét kizárva, konkrét eszközök segítségével „matematikázni”.

Az óvodának nem az a feladata, hogy matematikát tanítson, hanem az, hogy a matematikai problémák iránt felkeltse az érdeklődést, kielégítse a gyerekből jövő természetes kíváncsiságot. A szakkifejezések megtöltése tartalommal és valós tapasztalatokkal, mindezt játékba, játékos feladatokba ágyazva.

Fontos a szülők tájékoztatása a gyerekekkel feldolgozandó matematikai ismeretek mélységéről, mert különösen nagy csoportban (játéktól az időt elvéve) túl sok és nehéz feladattal terhelik meg a gyerekeket az iskolai felvételre hivatkozva. A szakszerűtlen, erőltetett, a gyereket a különböző feladatok megoldására kényszerítő módszerek hosszú távon többet árthatnak, mint használnak, a gyerek nem fogja várni az iskolai életet.

A matematikai nevelés tartalma:

1. A tárgyak és személyek összehasonlítása, válogatása, rendezése valamilyen szempont szerint - halmazképzés.
2. A számfogalom előkészítése, megalapozása, mely nem egyenlő a mechanikus számlálással.
3. Geometriai tapasztalatszerzés.

A külső világ megismerése segítse elő a gyerek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

III. Fejezet

Sajátos alap feladatok, egyéb szolgáltatások

Az önkormányzat a feladatellátás keretében **ingyenesen** igénybe vehető szolgáltatásokat nyújt.

- az óvoda létesítményeinek, eszközeinek használata,
- meleg étkeztetés (a térítési díj 50%-át az önkormányzat állja),
- szociális gyermekvédelem, rászorultság alapján államilag ingyenes, vagy a kerületi térítési díj csökkentésének biztosítása,
- korai képesség és készségfejlesztés, esélyegyenlőség biztosítása /fejlesztő pedagógus/
- etnikai kisebbséghez tartozó, fejlődésben lemaradt gyerekek differenciált fejlesztése
- az óvodai foglalkozások /öt éves kortól napi négy órában kötelező részt venni az óvodai nevelésben/,
- az erdei óvoda használata,
- a gyermekek rendszeres egészségügyi felügyelete (gyerekorvos, fogorvos),
- szükség esetén logopédus, dyslexia - megelőző foglalkozás,
- sajátos nevelési igényű gyerekek napi két óra felzárkóztató foglalkozása.

Fontos szabály, az ingyenesség elvét betartva, hogy az óvoda csak olyan programokat szervezhet, mely nem terheli a szülőket anyagilag.

1. Gyermekvédelem az óvodában

Az intézményi gyermekvédelem az ide vonatkozó törvények, az önkormányzat rendeletei, a gyermekvédelmi felelős és az óvodavezető munkatervében megfogalmazottak alapján történik.

Az óvodánkat látogató gyerekek általában megfelelő, átlagos szociális körülmények között élő családokból érkeznek. Természetesen a két véglet is megtalálható.

- ❖ A hátrányos, ill. halmozottan hátrányos helyzetű, ingerszegény környezetben nevelkedő gyerekek száma szerencsére nem magas. Óvónőink, a fejlesztő pedagógus és a gyermekvédelmi felelős ezekkel a gyerekekkel és családokkal, az óvodavezetővel összehangolva, kiemelten és differenciáltan foglalkoznak, mindig az adott helyzetnek megfelelően.
- ❖ Az óvodai feladatok ellátásához egy gyermek számára igénybe vehető időkeret heti ötven óra¹⁵ (napi 10 óra). Amennyiben a gyermek óvodában tartózkodási ideje ezt az időtartamot rendszeresen és indokolatlanul meghaladja, felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy gyermekének szüksége van a családi közegre, s a közösségben töltött túl hosszú idő fejlődését hátráltatja.

Az óvoda gyermekvédelmi munkája:

- A szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyerekek étkezésének finanszírozása, illetve támogatása.
- Differenciált bánásmóddal, korai fejlesztés.
- A veszélyeztetett körülmények között élő gyermek védelme, beszélgetés a szülőkkel, amennyiben szükséges a megfelelő szervek értesítése.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek megkeresése, óvodáztatása, mentális segítése.

2. Külön szolgáltatások

2. 1. A felzárkóztató pedagógus munkája, munkarendje:

Hetente ötször: tehetséggondozó, felzárkóztató, esélyegyenlőséget segítő fejlesztőmunka

- Az óvodai csoportban a fejlesztés folyamatos és a napirendben, ill. hetirendben leírtak alapján történik.
- A felzárkóztató pedagógus kisebb csoportokban, illetve egyénileg foglalkozik a gyerekekkel.
- Amikor a fejlesztő pedagógus foglalkozása idején az óvodai csoport kirándulni megy, szabadtéri foglalkozást tart, elkíséri a gyerekeket, és ott foglalkozik velük külön.

2. 2. A felzárkóztató pedagógus és az óvónők közös feladata:

Az érzékelések, a térbeli tájékozódás fejlesztése a megismerés folyamatában.

A környezetünk iránti érdeklődés felkeltése, az ok-okozati viszonyok felismertetése.

A rendszerező és az elemző gondolkodás kialakítása, gyakoroltatása.

A koncentráció képesség, ill. a figyelem tartósságának fejlesztése.

A környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos sokoldalú tapasztalatszerzés (érezékelés, észlelés, megfigyelés, visszaemlékezés).

A formaérzék, a feladatmegoldó, a számlálási készség kialakítása.

Olvasás és írás-előkészítő foglalkozások megszervezése.

- síkban való tájékozódás fejlesztése,
- biztos, helyes ceruzafogás, a kezesség kialakítása, a finommotorika fejlesztése,
- kézügyesség fejlesztése különböző technikákkal (tépés, festés, stb.)
- alapformák, betű elemek, sorminták kialakítása, gyakorlása.

¹⁵ Kt. 24. § (4)

- Beszédkésztség fejlesztése, szókincsbővítés - gyűjtő és elvont fogalmak.
- A verbális kommunikáció fejlesztése, - a megértés és a megértetés képességének javítása a gyerek beszélgetése során.

Az igeidők, névutók, relációk helyes és biztonságos használatának kialakítása a természetes beszéd közben.

2. 3. Logopédiai foglalkozás

Hetente egyszer, a kerületi Nevelési Tanácsadó munkatársa (logopédusa) ellátogat az óvodánkba, és az arra rászoruló gyerekekkel szakszerűen és intenzíven foglalkozik. Mivel csak hetente egy délelőtt tud foglalkozni a gyerekekkel, elsősorban a nagycsoportos, iskolába menő beszédhibás gyerekeket látja el. Évente egyszer felmérést végez a gyerekek között dyslexia szűrés és prevenció miatt.

2. 4. A különös bánásmódot igénylő gyerekek ellátása, óvodai nevelése.

A sajátos nevelési igényű, és a különös bánásmódot igénylő gyerekek ellátása történhet óvodai csoportban, együtt a többi gyerekekkel, illetve kislétszámú csoportban.

- A sajátos nevelési igényű gyerekek befogadása, csak akkor jöhet létre, ha az intézmény rendelkezik az ellátásukhoz szükséges személyi és tárgyi feltételekkel.

- Amennyiben a jövőben az óvodánk ilyen gyereket lát el, akkor a sajátosság jellegének megfelelően, szakember segítségével, a sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének irányelvét figyelembe véve, speciális nevelési programot készít.

- További kritérium, a többi ép, egészséges gyerek fejlődését nem akadályozhatja, nem gátolhatja. Nem korlátozhatja mások cselekedeteit pl.: az óvónő pedagógiai munkáját. Nem veszélyeztetheti saját és társai, valamint az óvoda dolgozóinak egészségét, testi épségét, idegrendszerét.

/Gyermeki jogok fejezet

Megjegyzés! A súlyos és tartós szellemi, illetve testi rendellenességgel küzdő gyerek ellátása, az erre szakosodott speciális intézményben látható el szakszerűen. Óvodánkban, a 23-25 fős csoportokban ez nem oldható meg úgy, hogy a többi gyerek napi fejlesztése ne kerüljön háttérbe, akkor sem, ha időnként egy konduktor külön foglalkozik az érintett gyerekekkel.

Az óvodavezető felelőssége a sajátos nevelést igénylő gyerekek felvételekor igen nagy. Fel kell mérnie, hogy a feltételek biztosítottak, biztosíthatóak-e.

Amennyiben a feltételek biztosítva lesznek a beszédhibás, beszédfigyelmetlen, beszédzavarral küszködő, vagy gyengén látó gyerekeket tudjuk fogadni.

2. 5. Etnikai kisebbségi feladatok

A nemzetiséghez tartozó gyerekeket is nevelő óvodaként feladatunk, hogy megvalósítsuk a nemzetiségi, etnikai óvodai nevelés célkitűzéseit.

Óvodánkban azokkal a roma gyerekekkel foglalkozunk kiemelten, akik életkorukhoz képest lemaradást mutatnak valamilyen képesség, készség területén, vagy az ingerszegény családi háttérből adódó szocio-kulturális hátrányukat kompenzálni kell, az esélyegyenlőség érdekében. Ezekben az esetekben a szülők írásos nyilatkozatát kikérjük, arról, hogy igénylik a gyermekük felzárkóztató fejlesztését.

A roma gyerekekkel való fejlesztő munka célja:

- az életkornak és a korcsoportnak megfelelő követelményszinthez való felzárkóztatás,
- a feladatok megoldása során a többiekkel való folyamatos és eredményes együtt haladása biztosítása,
- a gyerekek identitásának kialakulása, megőrzése,
- különbözőségek elfogadása, kultúrájuk, értékeik hangsúlyozása,

A fejlesztő munka fő területei: a/ prevenció b/ fejlesztés c/ korrekció

- Kognitív (megismerésre vonatkozó) követelmények:

Tények és elemi információk, fogalmak, szabályok, egyszerű alapelvek, rendszerek ismerete, egyszerű összefüggések megértése, az ismeretek alkalmazása megfelelő helyen, ismert szituációban, új helyzetben.

- Tanulással, értelmi fejlesztéssel összefüggő követelmények:

- Érdeklődés az attitűdök és az értékek befogadása iránt.
- Reagálás, válaszadás a pedagógus, ill. a kortársak által feltett kérdésekre.
- Az életkornak megfelelő értékrendszer kialakulása.

- Pszichomotoros fejlesztés követelményei:

- a rövid távú emlékezet fejlesztése, - mozgás és a percepció fejlesztése,
- közvetlen fejlesztés, - a verbális képesség tudatosítása
- a testséma kialakításában a mozgás szerepe

- Szociális fejlesztés követelményei

Segíteni kell a helyes szocializáció kialakulását. A gyerek-gyerek, gyermek-felnőtt kapcsolatában, valamint az én fejlődés csoportrelációiban.

- ⇒ a gyerek legyen képes felmérni saját helyzetét, státusát a csoportban,
- ⇒ legyen kész a társaival való együttműködésre,
- ⇒ a társak kezdeményezését ne saját énjének veszélyeztetettségeként élje meg,
- ⇒ legyen képes az önálló helyzetmegoldásokra, a konfliktusok lerendezésére, felnőtt segítségével nélkül.

- Az identitás erősítése (életkoruknak megfelelő szinten)

A cigány hagyományok őrzése (szülők segítségével), a cigányság története, a cigány művészetek - mese-vers, zene, festészet megismertetése.

2. 6. Erdei óvoda

Az intézményünknek évente többször is lehetősége van arra, hogy a nagyobb gyerekeket elvigye a Józsefvárosi Önkormányzat tulajdonában lévő Káptalanfüreden található balatoni nyári táborba, illetve a magyarkúti Gyermek Üdülőbe, erdei óvodába.

Évente, minimum egyszer élünk ezzel a lehetőséggel. Ilyenkor a városban élő gyerekeknek a pihenésen¹⁶, a szabadban való mozgáson, a kirándulásokon túl lehetőségük van arra, hogy a természettel közeli, a maga valóságában ismerkedhessenek.

¹⁶ Van olyan gyerek, akinek ez az egész éves nyaralási lehetősége.

Az erdei óvoda jellegénél fogva a gyerekek naponta rövid foglalkozásokon vesznek részt, melyekre előre felkészülnek az óvónők.

Ezek a foglalkozások környezetismereti anyagokat dolgoznak fel. (Erdő, mező, erdei társulások: fák, bokrok, fűfélék, mezei virágok, erdőben és a mezőn élő állatok –madarak, rovarok, rágcsálók, vadak, gyíkok közössége.)

Új dalok tanítása a fenti témákhoz kapcsolódva, valamint a táborozás hangulatát erősítő dalok tanítása, bemutatása.

3. Az óvodai időn túl szervezett, szülők által igényelt és finanszírozott tanfolyamok:

A különböző tanfolyamok indítása évente változó. Függ az adott szülői közösség igényétől, a személyi és tárgyi feltételek meglététől. Az önköltséges tanfolyamokat, az óvoda az alap feladatainak ellátása után, általában délután 17 órától tartjuk.

- Speciális fejlesztő torna, kézügyesség fejlesztő tanfolyam, játékos angol nyelvoktatás (4 x).
- Természetesen a tanfolyamokon való részvétel nem kötelező, a szülők igénye alapján szerveződik. Bármikor elkezdhető és befejezhető.

IV. Fejezet

Kapcsolatok:

Óvodánk az alábbi területeken a gyerekek megfelelő ellátása érdekében az alábbi csoportokkal, intézményekkel, más nevelési rendszerekkel tart fenn közvetlen és közvetett kapcsolatokat.

1. **A család és az óvoda, szülői munkaközösség (SZMK)**
2. **Társintézmények: bölcsőde, iskola**
3. **Józsefvárosi Pedagógiai szolgáltató, és eü. intézmények**
4. Szociális intézmények: Családsegítő Szolgálat és Gyermekjóléti Szolgálat,
5. Józsefvárosi Roma Szolgálat,
6. Józsefvárosi képviselőtestület, önkormányzat és a hivatal osztályai (Humánkapcsolati Iroda, Pénzügyi Ügyosztály, stb.)
7. Ágazati minisztériumok,
8. Közművelődési intézmények: színház, mozi, múzeum, művelődési ház.

A felsoroltak közül csak az első pontban megjelölt kapcsolattartást emeljük ki, a többi terület fontosságát nem feledve.

1. A család és az óvoda kapcsolata

A szülő, mint az óvoda megrendelője közvetlen és közvetett hatással van az óvodában folyó pedagógiai munkára.

1. 1. Miután az óvoda feladata a családi nevelés kiegészítése, nagyon fontos a megfelelő együttműködés.

Közös teendőnk, hogy biztosítsuk a gyerekek testi, lelki, értelmi és erkölcsi fejlődéséhez a szükséges feltételeket. Továbbá a kötelező óvodai nevelés, képzési kötelezettség teljesítését, a rendszeres óvodai nevelést.

1. 2. A szülő feladata, hogy figyelemmel kísérje gyermeke fejlődését, rendszeresen tartson kapcsolatot a pedagógusokkal. Segítse elő gyermeke közösségbe való beilleszkedését, az óvoda rendjének, a közösségi élet szabályainak elsajátítását.

1. 3. A szülők elvárásait, az otthoni nevelés hatásait a gyerekek naponta hozzák magukkal. A pedagógus akkor jár el helyesen, ha mindezeket figyelembe véve tervezi meg a differenciált pedagógiai munkáját.

- A szülők tehát nevelőtársaink, ők ismerik legjobban gyermeküket, tudják, hogy mire van szükségük. Az óvónő viszont szaktudással és korosztályi tapasztalattal rendelkezik, mely sok esetben az otthoni neveléshez is hathatós segítség lehet.
- Az óvoda feladata a szülők folyamatos informálása, tájékoztatása. Egyben a visszajelzésekre fórumokat biztosítani.
- A kapcsolattartás formái: napi kapcsolat, nyílt napok, szülőkkel közös játszódélutánok, ünnepek, rendezvények, értekezletek, megbeszélések, stb.

Fontos, hogy az óvoda az együttműködés során tisztázza a szülőkkel, melyik ünnep, hagyomány mikor és milyen mélységben illeti meg a szülői házat. (pl.: karácsony). De éppen ilyen fontos az is, hogy a szülők megértsék, hogy az óvoda világnézetileg, politikailag semleges terület.

Az óvoda működésében komoly segítséget nyújthat egy jól működő Szülői Munkaközösség, óvodaszék. A pedagógiai munkát színesítő ötletekkel, építő kritikával, szervezésben segítség-adással, kapcsolatok felajánlásával aktívan részesei lehetnek a szülők is az óvoda napi életének. Feladatunk ennek tudatosítása az új szülők körében is.

2. Bölcsőde, iskola és az óvoda kapcsolata

Évente választunk az óvónők közül bölcsődei, és iskolai összekötőt, akin keresztül folyamatosan tartjuk a kapcsolatot a társintézménnyel. Az intézmények meglátogatásán túl, részt veszünk az általuk meghirdetett programokon, valamint meghívjuk a tanítókat nyílt napra, és szülői értekezletre. Az iskolába ment óvodásaink fejlődését pedig nyomon követjük.

3. Józsefvárosi Pedagógiai szakszolgálat és az óvoda kapcsolata

A Pedagógiai szakszolgálat részéről minden hónapban egyszer meglátogat bennünket egy pszichológus, aki megfigyeli az általunk problémásnak jelzett gyereket (3 éves kortól) játék, illetve foglalkozás közben, s tanácsokkal lát el bennünket.

A logopédus hetente egyszer foglalkozik az általa kiszűrt beszédhibás gyerekekkel.

A gyerekek iskolára való felkészültsége kérdésében, a nagycsoportosok tekintetében folyamatosan konzultálunk, s amennyiben szükséges vizsgálatukat írásban megkérjük.

Legitimációs záradék

A jelen Pedagógiai Program érvényességi ideje:

Érvényessége:	2013. szeptember 1.-től
A program bevezetésének ideje:	1999. szeptember 1.
Felülvizsgálatának ideje:	2015. augusztus 15.

Jelen Pedagógiai Program hatálybalépésével érvényét veszti a 2010-es Helyi Óvodai Pedagógiai Program.

A pedagógiai program /PP/ további módosításának módja, lehetséges indokai:

- írásos előterjesztés az óvoda vezetőségéhez,
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten /jegyzőkönyvben rögzített módon /

Indoka:

- törvényi változás, - leépítés, - szervezeti átalakítás, - megváltozott gazdasági feltételek,
- a nevelő testület más program bevezetéséről dönt, - ha egyéb érdekegyeztető fórum, módosítást javasol, - vezető váltás, ill. nagyobb arányú személyi változás esetén.

A pedagógiai program felülvizsgálatának mechanizmusa:

- a bevezetésétől számított első nevelési év végén - részleges
- három évente - teljes körű
- rendkívüli időben - részleges, célirányos

Elfogadás, véleményezés, jóváhagyás

Az Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján az óvoda pedagógiai programját 2013. szeptember 1.-től a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá.

1. A módosítással kapcsolatban a TÁ-TI-KA Napközi Otthonos Óvoda nevelőtestületének valamennyi tagja egyetértését kinyilvánította és az abban foglaltakat elfogadta. Az elfogadásról szóló Határozat száma: 56/2013.

Bp. 2013. augusztus 25.

Kissné Bagi Magdolna
óvoda vh.

2. A szülők véleményezték:

Szülői Képviselőt nevében: A dokumentumot megkaptuk, a többi szülővel közösen megvittuk, a benne foglaltakat elfogadtuk.

Bp. 2013. augusztus 25.

SZMK elnök

3. Az óvoda pedagógiai programját az intézményvezető jóváhagyta a 57./2013 határozata alapján, 2013. 08.26.-án.

P.H.

dr. Tárnokiné Joó Ildikó
óvodavezető

4. Tájékoztatásul megkapták: Az Önkormányzat Képviselőtestülete, a nevelőtestület, az óvodavezető, és a szülői képviselőt;
5. Publikálás formája: tájékoztató szülői és munkatársi értekezleten, kifüggesztés, weblapon való megjelenítés

Irodalom:

Az óvodai nevelés programja	1989. Tankönyvkiadó	
Óvodai nevelés országos alapprogramja	363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról	
Bálint Alice (1990):	A gyermekszoba pszichológiája.	Kossuth Könyvkiadó
Dr. Spencer Kagan (2004)	Kooperatív tanulás	Önkonet kft.

Óvodai sikerkritériumok:

1. számú melléklet

363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

„A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

- a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciáknak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és más-salhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Az alábbiakban összefoglaljuk azokat a kimeneti elvárásokat, sikerkritériumokat, mely képességek, készségek megléte fontos ahhoz, hogy a gyerekek az iskolában megkezdhessék tanulmányaikat.

G O N D O Z O T T S Á G:	
Testápolás:	Önállóan és helyes technikával mos kezet, helyesen használja a WC-t. Késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
	Önállóan mos fogat, fésülködik.

Étkezés:	Étvágya megfelelő, a szükséges mennyiséget fogyasztja el.
	Az evőeszközöket helyesen használja, az asztal tisztaságra ügyel.
Öltözködés:	Önállóan, és helyes sorrendben veszi fel ruhadarabjait (pulóver, nadrág, gombolás, stb.).
	A ruhája rendezettségére, tisztaságára ügyel. Zavarja a piszkos ruha.
	Be tudja a cipőfűzőjét fűzni és kötni.
K Ö Z Ö S S É G I É L E T E:	
Magatartás:	A szoba rendjére és a játékokra vigyáz (játék elrakás, stb.).
	A csoport szokásrendjét betartja, alkalmazkodik hozzá (Pl.: alvás du.)
	Alkalmazza az alapvető illemszabályokat (köszönés, étkezés, kérem-köszönöm)
	Igényli a közös tevékenységeket (játék, munka, ünneplés, stb.).
	Kialakult a csoporttudata, érdeklődik társaik iránt. Barátságokat köt.
	Törekszik a nyugodt, harmonikus légkör megtartására. (Normális hangszínen beszél, tevékenysége közben nyugodt.)
Viselkedés:	Játék közben, foglalkozás alatt együttműködik, figyelme kitartó.
	Másokat türelmesen meghallgat, foglalkozás alatt figyel, aktív, jelentkezik.
	Konfliktusait agresszió, árulkodás nélkül, önállóan oldja meg.
Gyerek munka:	Szükség szerint, amikor kell, átrendezi társaival közösen a csoportszobát (székek, asztal).
	Vigyáz a rendre. Ha valami (játék, papír) leesett felkérés nélkül felveszi.
	A feladatokat, a naposi munkát pontosan és örömmel végzi el. Ha kell, segít másoknak is.
	Időnként nagyobb takarításban is rész vesz (játékos szekrény, stb.)
É R Z E L M I É L E T E:	
Szociális érettség	Szeret óvodába járni, az alap hangulata derűs, vidám. Kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja az együtt haladást a többiekkel, a különböző tevékenységek alatt.
	Érzelmileg kötődik a vele foglalkozó felnőttekhez (óvónők, dadusok).
	Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében meg is nyilvánul.
J Á T É K:	Életkorának megfelelő szinten játszik. (gyakorló, szimbolikus-szerep, építő, konstruáló, szabály játék)
	Megérti, és el tudja fogadni játszótársai elképzelését.
	Meg tudja osztani velük a különböző szerepeket. Igénye a tartalmas, önálló, elmélyült játszás.
T E S T I F E J L E T S É G E:	
Edzettség	Egészségi állapota jó, állóképessége megfelelő.
Nagy mozgás	Mozgása harmonikus, összerendezett, szívesen mozog, tornázik.
	Egyensúlyérzéke kifejlődött, megfelelő.
Testséma	Testrészeit pontosan meg tudja nevezni (boka, csukló, stb.).
	A fej részeit meg tudja nevezni, érzékszerveit ismeri.
Mozgás térben	Önmagához képest térben jól tájékozódik (előttem, mellettem; jobb-bal, stb.).
Finommotorika	Kialakult az oldalisága (kéz - láb), (jobbos, balos) és a helyes ceruzafogás.

	Rajzolás, festés, vágás, gyurmázás, kézimunkázás, közben a technikákat jól alkalmazza.
É R T E L M I F E J L E T T S É G E	
Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele. A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.	
Anyanyelvi nevelés	Rendelkezik az életkoruknak megfelelő szókinccsel. Bővített mondatokat alkalmaz. Minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
	Szívesen kommunikál, gondolatait, élményeit, érzelmeit megfogalmazza. Érthetően, folyamatosan beszél. Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Türelmesen végighallgatja, és megérti mások beszédét.
	Képolvasáskor egyszerű és logikus történeteket tud megfogalmazni, esemény és időrendi sorrendbe rakva. Az élethelyzeteket felismeri.
	Tisztán ejti ki a magán- és mássalhangzókat. A magyar nyelvnek megfelelően hangsúlyoz.
Irodalmi nevelés	Várja és kéri a mesét, többszöri meghallgatás után eljátssza, elmondja. Tartalmát megérti, saját szavaival visszaadja. Maga is mesél.
	Ismer 10-15 mondókát, 10-15 verset, 15-20 mesét. Önállóan vissza is tudja mondani.
	Szereti a mesekönyveket, olvasást utánozza, szívesen mond mesét, érdeklődik a betűk iránt.
Ének – zenei nevelés	Tud 10-15 dalt tisztán, pontos szöveggel, ritmussal, jó mozgással, egyénileg is elénekelni.
	Meg tudja különböztetni az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Belső hallás alapján is érzi a dal ritmusát. Érzékeli a negyed szüneteket.
	Énekeket dallam (részlet) alapján is felismer. Alkalmazza a halk-hangos, magas-mély éneklést.
Vizuális nevelés	Kialakult benne a szabad alkotás igénye, a technikákat jól alkalmazza (színezés, festés, gyurmázás, ragasztás, varrás, barkácsolás, stb.)
	Ábrázolásában szerepelnek a részletek (fül, ruha, stb.) és az egyszerű mozgások. Felismerhetőek a figurái (fiú, lány, cica, nyúl, fa, virág).
Külső világ megismerésére nevelés:	Ismeri szűkebb környezetét, lakóhelyét. Érzékeli a rész és az egész összefüggéseit. Képes megszerezni.
	Tudja a teljes nevét, címét, életkorát, szülei és más felnőttek foglalkozását. Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
	Ismeretei pontosak: testrészek, színek, közlekedés, állatok, növények, tárgyak, évszakok, napszakok, hónapok, stb.
a) környezetismeret	Ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megővéséhez szükségesek.
b) matematika	A matematikai problémák megoldása örömet jelent számára. Felismeri a logikai összefüggéseket. Elemi mennyiségi ismeretei vannak.
	Halmazokat tud alkotni, 20-ig biztosan számlál. 10-es számkörön belül műveleteket végez. (Hozzáadás, elvétel, kiegészítés, bontás.)

A relációkat ismeri (kicsi, nagy, ...), követni tudja a térbeli irányokat (előre, hátra, jobb, bal ...).
Megkülönbözteti a különböző síkidomokat (kör-lap, négyzetlap) és a testeket (téglatest, gömb)

Helyi Óvodai Integrációs Program */IPR/*

Helyi Óvodai Nevelési Program
Függelék / 2010.

Bevezetés

A személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program szerint szervezi a nevelést, külön jogszabály meghatározottak szerint - nyilvános pályázat útján – e feladat ellátásához külön támogatást igényelhet. A támogatás igénybevételével kapcsolatos szabályokról külön jogszabály rendelkezik.

Az integrációs program feladata támogatással ösztönözni a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek szociális helyzetéből és a képességek fejlettségéből adódó hátrányok kompenzálását célzó nevelés, oktatás megszervezését.

Jelen Óvodai Integrációs Program (továbbiakban: óvodai IPR) nem ad meg részletes pedagógiai tartalmakat, választandó nevelési tervet, nem ír le konkrétan alkalmazandó programokat, viszont kinyilvánítja azt a pedagógiai alapállást, amelyet megfelelőnek tart az érintett gyermekek esélyegyenlőségének megteremtésében.

Az óvodai IPR nem jelent külön programot az óvoda munkájában, hiszen minden pontja a hatályos jogszabályok figyelembevételével az Óvodai nevelés országos alapprogramjára épül. A helyi pedagógiai programunk pedig, ennek alapján részletezi az ilyen irányú feladatainkat. Viszont kinyilvánítja az egyéni különbségekre, az adott gyerek személyiségére, képességeire, tudásszintjére alapozó nevelés-oktatás szükségességét. Ez azt jelenti, hogy a nevelés, oktatás igazodik a gyerekhez, s nem fordítva. Ez a pedagógiai munka azonban csak akkor lehet sikeres, ha az óvónő ismeri azt a közeget, családi hátteret, ahonnan a gyerek nap, mint nap bejön az óvodába.

1. A Helyi Óvodai Integrációs Program alkalmazásának feltételei:

1. Integrációs stratégia kialakítása
 - helyzetelemzés az integráció szempontjából,
 - a célok, a feladatok, és az elvárható eredmény meghatározása,
2. Az iskolába való bekerülés előkészítése, az óvodából az iskolába való átmenet segítése
3. Együttműködések – partnerkapcsolatok kiépítése

2. A Helyi Óvodai Integrációs Program célja

- Az óvoda körzetében lévő valamennyi 3 éves HHH gyermek bekerüljön az óvodába.
- Az óvoda körzetében élő valamennyi 3-7 éves HHH gyermek rendszeresen járjon óvodába, ahol megfelelő minőségű neveléssel, tudatos óvodai fejlesztő munkával biztosítsuk a, egyenlő esélyét az iskolakezdéshez, majd gyermekek iskolai sikerességét.
- Együttműködő partneri kapcsolat kiépítése – a szülői házzal, a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal, szakmai és szakszolgálatokkal, általános iskolákkal, kisebbségi önkormányzattal, civilszervezetekkel – annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális támogatása sikeresen valósuljon meg.

3. A Helyi Óvodai Integrációs Program jellemzői

- Gyermekközpontú és családorientált szemlélet.
- Olyan interdiszciplináris megközelítés, mely a korai gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens, minden szakmaszeretöt egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja.

4. A Helyi Óvodai Integrációs Program eredményes működésének szabályozása érdekében

- IPR team létrehozása, minden nevelési év 09. 10-ig. Felelős: intézményvezető
- Az IPR cél, feladat előző évi működésének felülvizsgálata az esetlegesen megváltozott jogszabályok alapján az adott évben szeptember. 15-ig. Felelős: IPR team
- Adott évre szóló munkaterv elkészítése, megvitatása, elfogadása szeptember. 20-ig

1. Szervezési feladatok

1.1 A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása

Feladat megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentumok	Eredmények
HHH gyermekek beíratásában segítők kijelölése	óvodavezető	Május 31.	Megbízás	A körzetben élő HHH-s gyermekek 100%-os beíratása
Kapcsolatfelvétel védőnővel	Kijelölt személyek	Máj.01 – 31.	Együttműködési megállapodás	
Kapcsolatfelvétel önkormányzat népességnyilvántartásával	Óvodavezető	Máj.01 – 31.	Anyakönyvi kimutató	
Családsegítő Szolgálat, Cigány Kisebbségi Önkormányzat segítségével HHH-s gyermekek feldeírása, családok meggyőzése	Kijelölt személyek	Május 15 – június 30.	Együttműködési megállapodás	
Előjegyzést követően azon HHH-s gyermekek meglátogatása, akik nem jelentkeztek felvételre	Kijelölt személyek	Május 15 – június 30.	Beszámoló	

1.2 Integrációt elősegítő csoportalakítás

Minden nevelési évben a HHH-s gyermekek arányos felosztása a gyermekcsoportokban.
Felelős: óvodavezető

1.3 Az igazolatlan hiányzások minimalizálása érdekében

- Barátságos, családias óvodai légkör kialakítása.
- A szülői házzal való nyitott kapcsolat.
- Napi konzultáció a HHH-s gyermekek szüleivel.
- A hiányzások, annak okának folyamatos figyelemmel kísérése a csoportvezető óvodapedagógusok, gyermekvédelmi felelősök részéről.
- Szükség esetén családlátogatás a családsegítő, gyermekjóléti szolgálat, a cigány kisebbségi önkormányzat segítségével igénybevételeivel.

1.4 A szülők munkába állásának lehetőségét nyitva tartás kialakítása

- Felmérjük a szülők nyitvatartással kapcsolatos igényét.
- A nyitvatartási időt egyeztetjük a fenntartói önkormányzattal.

2. Nevelőtestület együttműködése

- A nevelőtestület tagjai folyamatosan kicserélik tapasztalataikat, az eredményesen működő módszereket átadják egymásnak.
- Problémamegoldó fórumokat szerveznek külső szakemberekkel: pszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus.
- Az éves IPR programban tervezettek szerint hospitálnak egymás csoportjaiban.

3. Pedagógiai munka kiemelt területei

Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentumok	Várható eredmény
3.1. Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés				
Egyéni fejlődést nyomon követő személyiséglap „anamnézis” fejezetének elkészítése az óvodába lépő HHH-s gyermekekről	Csoportvezető óvodapedagógus	Mindenkori nevelési év szept. hó	Gyermekek személyiség-fejlődési dossziéja	Egyénre szabott differenciált személyiség-fejlesztés
3.2. Kommunikációs nevelés				
A HOP tevékenységrendszerének megvalósítása	Csoportvezető óvodapedagógus, felzárkóztató pedagógus	Nevelési év során folyamatos	HOP Éves intézményi munkaterv, csoportnaplók, DIFFER mérés dokumentációja	A HHH-s gyermekek szókincs, nyelvi kifejezőkészsége, beszéd észlelése folyamatosan fejlődik iskolába lépéskor a DIFFER felmérés eredménye a HHH-s gyermekek elérik (legalább 80% az optimum szintet).
3.3. Érzelmi nevelés, szocializáció				
A HHH-s gyermekek személyre szabott be szoktatása Minden év augusztusában beszoktatási terv készítése. Óvodába érkezés első napján a gyermek ajándékkal fogadása Jelének megmutatása a folyosón, mosdóban stb. A beszoktatás egyéni üteméhez alkalmazkodva.	Csoportvezető óvodapedagógus	Nevelési év 11. 30.	Beszoktatási terv IPR éves munkaterv	A HHH-s gyermekek sikeresen beilleszkednek az óvodai életbe, szeretnek óvodába járni, bizalommal fordulnak a velük foglalkozó felnőttekhez, szívesen és örömmel vesznek részt a közös játékban, tanulásban.
3.4. Egészséges életmódra nevelés				
HOP tevékenység rendszerének megvalósítása. Egészségtudat, táplálkozási szokások kialakítása.	Csoportvezető óvodapedagógus	Folyamatos	HOP Éves munkaterv Csoportok tervei Heti tervek Személyiséglap Egyéni fejlesztési terv	A HHH-s gyermekek teljes körében kialakul a megfelelő egészségtudatos szokásrendszer
A HHH-s gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges óvodai feltétel rendszer biztosítása.	intézményvezető			
Sikeres pályázatok	Pályázati felelős			
3.5. Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése				
A HOP-nak megfelelően multikulturális tartalmak beépülése a csoport életbe.	Csoportok óvodapedagógusai	Folyamatos	HOP Éves munkaterv Csoportok tervei Heti tervek Személyiséglap Egyéni fejlesztési terv	Egymás előítéletmentes elfogadása A gyermekek szokásrendszerébe beépül a tudatos környezetvédelem
Lokálpatriotizmusra nevelés. Szűkebb környezet megismerése				
A munkára nevelés során környezet megóvására nevelés.				
3.6. Korszerű óvodapedagógiai módszerek				
A HOP-nak megfelelően a gyermekek individualizá-	Óvodapedagógusok	folyamatos	HOP Nevelési tervek	Az Óvoda képes különböző háttérrel

lása szocializációjának megvalósítása.			Heti tervek Éves munkaterv	és különböző fejlettséggel rendelkező gyermekek fogadására együttnevelésre egyéni differenciált fejlesztésre
Dyslexia prevenció	Kompetens óvodapedagógus, logopédus, felzárkóztató pedagógus			
Drámapedagógiai, és a kooperatív tanulás módszereinek beépülése a mindennapi életbe.				

4. Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

- A gyermekek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi vizsgálatának kezdeményezése, megszervezése.
- A gyermek testi fejlődésének mérése védőnő segítségével.
- Szülők eseti problémáinál segítségnyújtás.
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönözése, bábelőadások szervezése).
- Szociális ellátórendszerrel való együttműködés (a HHH-s gyermekek óvodai ingyenességének biztosítása).

5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel

1. Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat (a családok szociális, mentális támogatásának segítése, folyamatos információ a szociális támogatási lehetőségekről, családok és szakszolgáltató intézmény közötti közvetítés).

2. Védőnői hálózat: A gyermekek óvodai beíratásának támogatása, jelzőrendszer működtetése, esetmegbeszélés. Szülői értekezleteken részvétel, egyéni tanácsadás. Közös pályázatok írása, eredményesség esetén megvalósítás.

3. A gyermek fejlesztésében együttműködés a Nevelési Tanácsadóval, illetve a Szakértői Bizottsággal.

4. Cigány Kisebbségi Önkormányzat, Civil szervezetek

- A gyermekek óvodai beíratásában való együttműködés (konzultációk).
- A gyermekek hiányzásának csökkentése érdekében közös családlátogatások.
- Együttműködés az iskolaválasztásban (egyéni és csoportos megbeszélések).
- Szülői programok közös szervezése.
- Pályázati lehetőségek felkutatása és sikeres pályázat érdekében együttműködés.

6. Óvoda – iskola átmenet támogatása

- Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka

A HOP eredményes megvalósítása a mindennapi óvodai élet tevékenységei során. A tanulási képességek megalapozásával a részképesség zavarok kialakulásának megelőzésével. Megoldási késztetés, figyelemkoncentráció, alkotási vágy szükséges szintjének kialakítása. Kudarcmentes iskolakezdés biztosítása.

- Iskolaválasztás támogatása

A HHH-s gyermekek kudarcmentes iskolakezdésének érdekében ismerjék meg leendő tanítójukat. Vegyenek részt az iskolában játékos foglalkozásokon, a szülőkkel nyílt órákon. A szülők vegyenek részt a tájékoztató megbeszéléseken, a beiskolázást megelőző időszakban. Az érintett iskolákkal az óvoda szoros kapcsolatot tart a DIFER mérések, hospitálások, esetmegbeszélések alkalmával.

- A gyermekek fejlődésének utánkövetése az általános iskola első évében.

Személyes beszélgetések az elsős tanítókkal a gyermek előmeneteléről. Az iskolai DIFER mérés tapasztalatainak összevetése az óvodaival. Szükség esetén esetmegbeszélések. Módszertani tapasztalatcserék.

7. A HHH-s gyermekek szüleivel való kapcsolattartás, együttműködés

- Személyes kapcsolattartás kialakítása minden szülővel.(családlátogatás, egyéni beszélgetések, szülői értekezletek, fogadóórák.
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása.
- Rendszeres napi, heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről.
- Az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése (gyermekek munkáinak kihelyezése a szülői tájékoztatótáblákra).
- A szülői részvétel biztosítása foglalkozásokon, a nap bármely időszakában betekintési lehetőség az óvodai életbe.
- Egyéni beszélgetések során igény szerint a gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése.
- A Szülői Közösség fejlesztése, az azonos értékrend megteremtése érdekében.

8. Intézményi önértékelés, eredményesség

- Tartalma: intézményi önértékelés készítése az Országos Oktatási Integrációs Hálózat, valamint a fenntartó által meghatározott szempontok alapján.

Formája: értékelési dokumentum

Gyakorisága: igény szerint, előírásoknak megfelelően

Felelős: óvodavezető

Dokumentálás: önértékelési dokumentumok, jegyzőkönyvek.

- Eredményesség (indikátorok teljesülése: beóvodázási arány, hiányzás csökkenése, DIFER mérésnél a hozzáadott érték, iskolakezdés megfelelő időben, sajátos nevelési igényű minősítés csökkenése, normál tantervű, integrált iskolai környezetbe történő beiskolázás, szabad iskolaválasztás érvényesülése, iskolaérettség elérése) mérése, értékelése.

Legitimációs záradék

Véleményezés, elfogadás, jóváhagyás

2. Az Óvodai IPR tartalmával kapcsolatban egyetértését kinyilvánította, és elfogadta a Nevelőtestület valamennyi tagja.

Budapest, 2010. április 10.

óvodavezető

óv.h.



2. A szülők véleményezték, és egyetértésüket kinyilvánították:

Szülői Képviselőt nevében:

A dokumentumot megkaptam, a többi szülővel közösen megvitattuk, a benne foglaltakat elfogadtuk.

Budapest, 2010. április 10.

SZMK elnök